

2 Kings

Ya meippanggep nunyan libluh e 2 Kings

Emin ida nampatul di Israel ey lawah ida. Anin yad Judah et dakel ida dama lawah ni nampatul diman. Eleg da u-unuden hi Apu Dios tep yadda beken ni makulug ni dios ni kadaydayawaddan nekibebley ni hi-gada hu inu-unnud da. Et ipenahding idan tutu-u hu lawah e in-u-unnud daddan eleg mengullug nan Apu Dios.

Eleg umamleng hi Apu Dios ni nunyan im-pahding da, nem anin ni henin nunya et eleg tu pinhed ni iwwalleng ida hu pinili tun tutu-u tu. Et mukun intu-dak tudda prophet tu et ehelan dadda humman ni patul et yadda tutu-u ma-lat isiked da lawah ni daka pehpehding ma-lat hi-gatun ebuh daydayawen da. Nelabah hu pigan toon ni eleg da pengu-unnudan niya eleg da pangngelan ni tugun Apu Dios et iebulut tudda huyyan tutu-ud Israel et yad Judah ni apputen ni buhul dadda et alen daddan balud di edum ni bebley.

Ya neitudek eyad libluh:

1. Ginibbuh nan Elijah hu pansilbian tun Apu Dios et lumaw di kabunyan. (chapters 1:1-2:11)
2. Hi Elisha e prophet et ya nansilbian tun Apu Dios. (chapters 18:1-25:30)
3. Yadda neipenahding ingganah binahbah ni Assyria hu bebley di Israel. (chapters 8:16-17:41)

4. Yadda neipenahding di Judah ingganah neapput ida tutu-udman et mailaw idan balud di Babilon. (chapters 18:1-25:30)

Ya inhel Apu Dios ni kastigun Ahasiah

¹ Yan eman ni netey hi Ahab ey ginubat ni iMoab hu Israel.

² Hi Ahasiah e neihullul ni patul ey na-gah di balkon di meikkadwan gladuh di palasyo tud Samaria et eleg law pakedalan. Immitu-dak idan tuu tun an mekihummangan nan Baal Sehub e dios di Ekron e et-eteng ni bebley di Pilistia, et amtaen tu hedini umyaggud winu eleg.

³ Nem kan ni anghel APU DIOS nan Elijah e prophet ni iTisbe ey “Mudda dammu etan bineal nan Ahasiah e patul et kammun hi-gaday ‘Kele yu ang-angen hi Baal Sehub e dios di Ekron? Kaw gapu tep kanyu nem endi hu Dios ni Israel?”

⁴ Ehel yun etan ni patul huyyan kan APU DIOS ni hi-gatu: Eleg ka umyaggud tep mettey ka!’ ” Inu-unnud Elijah hu inhel APU DIOS,

⁵ et yan nambangngadan ida etan ni intu-dak ni patul ey kantun hi-gaday, “Kele kayu nambangngad?”

⁶ Kandan hi-gatuy “Dinammu dakemin etan ni hakey ni tuu ey kantuy nambangngad kami kunu et ehelen min hi-gam hu inhel APU DIOS e kantuy ‘Kaw endi hu Dios di deya Israel et humman gaputun intu-dak mudda tuun an manmahmah nan Baal Sehub e dios ni Ekron? Gapu tep impahding mu huyya ey eleg ka umyaggud et mettey ka!’ ”

7 Kan etan ni patul ey “Hipa ang-ang etan ni tuun nenammun hi-gayu et ehelen tu huttan?”

8 Kanday “Nambalwasin andukkey ni nekapyad belat ni animal et mamballikid ni katat.”

Kan etan ni patul ey “Hi Elijah humman!”

9 Entanniy intu-dak Ahasiah hu ap-apun sindalu et ya neliman tuu tu ni an mempap nan Elijah. Himmak dan kamanyuyyuddung di duntug et kan etan ni ap-apun hi-gatuy “Bega-en nan Apu Dios, kan apu patul ey meki-li ka kunun hi-gami.”

10 Nem kan Elijah ey, “Hedin bega-en da-ak nan Apu Dios e humman hu kammu, ali apuy di kabunyan et magiheb ka et yadda tuum!” Pinhakkey ey immali tu-wangu apuy et pateyen tudda emin humman ni sindalu.

11 Nenu-dak mewan etan ni patul ni hakey ni ap-apun sindalu et ya neliman tuu tu et lumaw idad kad-an Elijah et kantu mewan ni hi-gatuy “Bega-en nan Apu Dios, kan ni patul ey mahapul ni meki-li kan hi-gamin nunya!”

12 Hinumang mewan Elijah e kantuy “Hedin bega-en da-ak nan Apu Dios e humman hu kammu, ali apuy ni melpud kabunyan et pateyen daka et yadda tuum!” Et umli tu-wangu mewan hu apuy Apu Dios et pateyen tuddan emin.

13 Nenu-dak mewan etan patul ni hakey ni ap-apun sindalu et ikuyug tu hu neliman tuu tu. Nanteyed ida mewan di duntug et mandukkun etan ap-apun sindalud hinanggan Elijah et mam-pehemhemmek e kantuy “Bega-en Apu Dios,

hemek dakemi eyaddan sindaluk, entan dakemi patey!

¹⁴ Netey ida etan dewwan ap-apun sindalu et yadda tuu da tep pintey idan apuy ni nalpud kabunyan nem hemek muwak anhan.”

¹⁵ Kan etan ni angel APU DIOS nan Elijah ey “Pakilaw kan hi-gatu, entan takut.” Et makilaw hi Elijah et lumaw di kad-an ni patul.

¹⁶ Kantu etan ni patul ey “Heninnuy hu inhel APU DIOS: ‘Gapu tep nenu-dak kan an mekih-hummangan nan Baal Sebu e dios ni Ekron e heni endi Dios di deya Israel ey eleg ka umyaggud tep mettey ka!’ ”

¹⁷ Netey tu-wangu hi Ahasiah e immamnu hu inhel APU DIOS ni impeamtan Elijah. Et gapu tep endi hu lakin u-ungngan Ahasiah ey hi Joram e agi tu hu neihullul ni hi-gatun nampatul ni meikkadwan toon ni nan-ap-apuan Jehoram e u-ungngan Jehoshaphat di Judah.

¹⁸ Emin hu impahding Ahasiah e patul ey neitudek di Liblul idan Patul di Israel.

2

Ya neilawwan Elijah di kabunyan

¹ Entanniy nedatngan law hu tsimpuh ni pengellaan APU DIOS nan Elijah di kad-an tu e ussalen tu hu alipuhapuh. Wadad Elijah nan Elisha di dalan e nalpuddad Gilgal,

² ey kan Elijah nan Elisha ey “Panha-ad kadya tep kan APU DIOS ey umlawwak di Bethel.” Nem kan Elisha ey “Issapatah kun APU DIOS e wadan ingganah ni nakka pandinneli niya issapatah ku

daman hi-gam e eleg daka hi-yana.” Et lumaw idan dewwad Bethel.

³ Entanni ey neamung ida prophet diman ni bebley et lumaw idad kad-an Elisha et kandan hi-gatuy “Kaw inamtam e ellan APU DIOS hu mittuduh mun nunyan aggew?” Kantuy “Em, inamtak, nem beken humman ni tayu pan-uungbalan ni nunya.”

⁴ Entanniy kan Elijah nan Elisha mewan ey “Panha-ad kadya tep inhel Apu Dios e umlawwak di Jericho.” Nem kan mewan Elisha ey, “Issapatah kun APU DIOS e wadan ingganah e nakka panddineli niya issapatah ku daman hi-gam e eleg daka hi-yana.” Et lumaw idan dewwad Jericho.

⁵ Wadadda neamung ni prophet ni iJericho ni lumaw di kad-an Elisha et kandan hi-gatuy “Kaw inamtam e ellan nan APU DIOS nunyan aggew hu mittuduh mu?”

Hinumang mewan Elisha e kantuy “Em, inamtak nem bekken humman ni tayu pan-uungbal nunya.”

⁶ Entanni ey kan Elijah nan Elisha ey “Panha-ad kadya tep kan APU DIOS ey umlawwak di Wangwang e Jordan.”

Nem hinumang Elisha e kantuy “Issapatah kun APU DIOS ni wadan ingganah e nakka panddinelin Dios niya issapatah ku daman hi-gam e eleg daka hi-yana.” Et mangkuyug idan limmaw.

⁷ Neiunnud ida neliman prophet ni hi-gada et umehneng idad a-allaw tu. Inang-ang da e immehneng di Elisha nan Elijah di gilig ni Wangwang e Jordan.

⁸ Entanni ey ingkal nan Elijah etan andukkey ni balwasi tu et ludunen tu et iheplat tud danum, ey negedwa etan danum di wangwang et managwat idan Elisha e indalan dad mamega.

⁹ Dimmateng idad gilig ni wangwang di ba-hil ey kan Elijah nan Elisha ey “Hipa pinhed mun pehding kun panyaggudam et han da-ak ala?”

Hinumang Elisha e kantuy “Ettu et pebeltan mun hi-gak hu kabaalam et maihullullak ni hi-gam di ngunum?”

¹⁰ Kan Elijah ey “Nelihat huttan ni muka ibbaga, nem hedin ang-angen muwak ni pengel-laan da-ak ey dammutun beltanem. Nem hedin eleg muwak ang-anga, man eleg meippahding eya muka ibbaga.”

¹¹ Ida kamandaddallan ey nan-ung-ungbal ida ey pinhakkeyey immali hu kamantetebbel ni kalesah niya kebayyu et mandalan di nambat-tanan da, et al-en ni alipuhhapuh hi Elijah et ilaw tud kabunyan.

¹² Naka-ang-ang Elisha et mantetekkuk e kan-tuy “Ama! Ama! Hi-gam hu na-let ni nengien-ehneng ni Israel! Limmaw ka law!” Entanni ey neendid tuka penang-ang ey bini-ki tu andukkey ni balwasi tu gapuh ni lemyung tu.

¹³ Pini-dit tu hu andukkey ni balwasin Elijah ni na-gah et mambanggad di Wangwang e Jordan et umehneng di gilig tu.

¹⁴ Inheplat tu etan balwasin Elijah di danum et kantuy “Attu ka e AP-APU e Dios nan Elijah?” Entanni ey negedwa etan wangwang et managwat hi Elisha.

15 Yan nenang-angan idan neliman prophet ni nalpud Jericho ni nunman ni neipahding ey kanday “Wada law nan Elisha hu et-eteng ni kabaelan nan Elijah!” Da dinammu et manyu-ung idan hi-gatu.

16 Kanday “Wada neliman nangka-let ni bega-en mu. Hedin pinhed mu da hinnapen hu eleg mebebleyi et da hamaken hu mittuduh mu tep nungay inlaw ni Ispirituh APU DIOS di duntug winu nedeklan et iha-ad tudman.” Kan Elisha ey “Eleg, entan tu an hamak.”

17 Nem impepippilit da et palaw tudda. Et lumaw ida humman ni neliman tuu et da hama-hamaken ni tellun aggew nem eleg da hamaken hi Elijah.

18 Nambangngad idad Jericho di kad-an Elisha ey wadadman ni kamanhehhegged ni hi-gada. Et kantuy “Kaw eggak dedan ehelen ni hi-gayu e eleg yu an hemmaka?”

Yadda miracle ni impahding Elisha

19 Entanni ey wadadda ap-apud bebley di Jericho ni limmaw di kad-an Elisha et kandan hi-gatuy “Apu, anin hi-gam et inamtam e ma-nut kayyaggud eya kad-an ni bebley nem lawah hu danum deya niya eleg umlameh hu kameitnem.”

20 Kan Elisha ey “I-li yu hu mahukung ni duyun neha-adan ni ahin,” et ilaw dan hi-gatu.

21 Limmaw di ahhullan et ibkah tu humman ni danum et kantuy “Kan APU DIOS ey ‘Pambalin kun malinih eya danum et eleg law umhulun ni ketteyyan ni tuu ey umlameh law hu kameitnem.’ ”

²² Ey nambalin humman ni danum ni malinih neipalpun nunman et ingganah nunya tep imamnu hu inhel nan Elisha.

²³ Hini-yan Elisha hu Jericho et lumaw di Bethel. Kamenglaw ey wadadda dinammutun kaungaungan lalakkin nalpudman ni bebley e daka langlangkaki. Kanday “Nemukmukan ni tuu, hi-yanen mu eya bebley mi!”

²⁴ Nanwingi hi Elisha et iang-ang tun hi-gada et idutan tuddad ngadan APU DIOS. Entanniy wada dewwan bear ni nalpud muyung et pambi-kien hu na-pat et dewwan hi-gada.

²⁵ Nampalaw hi Elisha di Duntug e Karmel et han mandayyud Samaria.

3

Ya nanggubatan ni Israel et ya Moab

¹ Yan meikkahampulut walun toon ni nampatulan nan Jehoshaphat di Judah ey nampatul hi Joram e u-unggan Ahab di Israel ni hampulut dewwan toon ey yad Samaria hu nambebleyan tu.

² Nanliwat hi Joram nan APU DIOS nem beken ni henin ametu et hi inetu e hi Jesebel hu kalinewah tu, tep impa-kal tu hu batun ingkapyan ametun daka pandeyyawin Baal.

³ Nem nanengtun impenahding tu hu liwat ni henin nanliwatan lan nemangulun patul e hi Jeroboam e impappangngulu tudda hu helag Israel ni nanliwwat.

⁴ Yan nampatulan Ahab ey hi Mesha hu patul di Moab et yadda tutu-u tu ey kamampattul ey ida kaum-idwat nan patul ni Israel ni hanggatut

ni libun impah ni kalneroh ni katootoon niya dutdut ni hanggatut ni libun lakin kalneroh.

⁵ Nem yan neteyyan Ahab ey ginubat Mesha e patul ni Moab hu Israel.

⁶ Indaddan daman Joram e patul hu sindalun Israel et umgah idad Samaria.

⁷ Nenu-dak ni an menghel ni patul di Judah e hi Jehoshaphat e kantuy “Gubbaten da-ak ni patul di Moab. Kaw dammutun baddangan muwak ni mekihhanggan hi-gatu?”

Hinumang nan Jehoshaphat e kantuy “Em, nandaddannak anin idan sindaluk et yadda kebayyu mi.

⁸ Attu dellanen tayun mengubbat ni hi-gada?”

Kan Joram ey, “Iddalan tayu etan di nelikaw ni dalan di eleg mebebleyid Edom.”

⁹ Et lumaw di Joram e patul ni Israel, ya etan patul ni Judah, ya etan patul ni Edom niyadda sindalu da. Nelabah hu pitun aggew ni nandalnan dad nelikaw ni dalan ey na-puhan idan danum et endi innumen da anin idan sindalu da et yadda animal da.

¹⁰ Et kan Joram e patul ni Israel ey “Hipa pehding tayu! In-ali daitsun APU DIOS di deya ma-lat apputen daitsun patul ni Moab.”

¹¹ Nem kan Jehoshaphat e patul di Judah ey “Kaw wada hu prophet ni mabalin ni panmahmahan tayu hedin hipa hu kan APU DIOS ni pehding tayu?”

Immehel hu hakey ni ap-apun sindalun Joram ey kantuy “Wada hi Elisha e u-ungngan Saphat. Hi-gatu neihullul nan Elijah.”

¹² Kan Jehoshaphat ey, “Makulug ni prophet APU DIOS hi Elisha.” Et lumaw idan tellun patul di kad-an Elisha.

¹³ Kan Elisha nan Joram e patul di Israel ey “Kele daka baddangan ni hi-gak? Lakkay et ka makiungbal idan prophet di amam nan inam.”

Kan Joram ey, “Eggu! Tep hi APU DIOS hu mengipahding nunya ma-lat apputen daitsun patul ni Moab.”

¹⁴ Hinumang Elisha e kantuy “Issapatah kud ngadan APU DIOS e Kabaelan tun emin e kan bega-en ni hi-gak e gullat et eleggak mekibib-biyang ni hi-gam nem nakka lispituha hi Jehoshaphat e patul ni Judah.

¹⁵ Kayulli awit ni nengamtan manggitalah.”

Yan ida kamanggitalah etan da inewit ey newada kabaelan APU DIOS nan Elisha

¹⁶ et kantuy “Heninnuy hu inhel APU DIOS: ‘Pengu-ku kayun dakel ni kanal eyad nedeklan.

¹⁷ Endi yu ang-angen ni udan winu dibdib nem medakkel ali danum eyad nedeklan et wada innumen yu, yadda bakeyu niyadda edum ni animal yu.’

¹⁸ Nem nelakah ni ippahding APU DIOS huyya. Ey pengapput dakeyu pay ni pekiggubban yuddan iMoab.

¹⁹ Hehgepen yu pay ida kakkayyaggud ni nangketuping ni bebley da. Panlelgehen yudda hu kaumlameh ni keyew da, hullatan yudda daka pan-ehhuli ey pepnuen yun batu hu kayyaggud ni payew dan mateba kameitnem.”

²⁰ Tu-wangun nedatngan etan kapan-appisin kakkabbuhhan ey kamengelli danum ni nalpud appit ni Edom.

²¹ Entanniy dingngel idan iMoab e iyaddalli hu sindaluddan tellun patul ni an mengubbat ni hi-gada et paeyag dadda hu emin hu lalakki, nangkea-amma niya kaungaungan dammutun pakatnged ni almas et da guwalyaan hu pappeg ni bebley da.

²² Bimmangun idan kakkabbuhhan ey madlang hu ang-ang ni danum e heni kuheyaw tep ya hi-law ni petang tep kamenu-lu hu aggew.

²³ Entanniy ida kamantetekkek e kanday “Kuheyaw humman! Nampapatey ida hu sindaluddan tellun patul. Itsuy et tayu alen emin hu wadad kampu da!”

²⁴ Nem dimmateng idad nangkampuan idan iIsrael ey nangkeukat ida sindalun Israel et gubaten dadda humman iMoab et mamsik ida. Nem nampedug dadda et hegepen da bebley da et pampatyen dadda.

²⁵ Nambahbah dadda bebley di Moab ey nanibbeng dadda batud papayyew da et menapnapan. Nanhulatan da hu kakelpuin danum da ey nanlengéh da hu kaumlameh ni keyew da. Ebu hu Kir Heres ni eleg da hegepen et eleg mebahbah hu tuping ni bebley da nem entanniy linikweh idan kamampambayyabey et hegepen da.

²⁶ Inang-ang ni patul di Moab e ida kamangkeapput ey inemung tu hu pitu gatut ni nampan-ispadah ni sindalu tu et ipilit dan hub-

buken hu sindalun patul ni Edom e buhul da ma-lat bumsik ida nem eleg da kinabaelan.

²⁷ Entanni ey inla tu etan pengulwan ni u-ungnga tun lakin meihhullul et alin hi-gatun mampatul et iappit tun dios dan iMoab etan di tuping ni luhud etan ni et-eteng ni bebley. Ey natngadda helag Israel ni nunman ni impahding tu et mambanggad idad bebley da.

4

Binaddangan Elisha hu nebalun bii

¹ Hakey ni aggew ey limmaw hu hakey ni biin nebalun ahwa lan hakey ni prophet di kadan Elisha et kantun hi-gatuy, “Apu, netey hu bega-en mun ahwak, ey inamtam e kamenggullug lan Apu Dios. Yan nunya ey immali etan tuun nan-utangan tu lan nunman ni pihhu ni mengellan etan idan dewwan u-ungngak ni laki et mambalin idan himbut tu.”

² Kan Elisha ey “Hipa pehding kun memad-dang ni hi-gam? Hipa wadad baley yu?”

Kan etan ni biiy “Endin hekey, ebuh hu ekkut ni lanan olibah ni wadad pa-nay.”

³ Kan Elisha ni hi-gatuy “Lakkay et mu banehen ida pa-nay ni bimmebley anin ni piga bilang tu,

⁴ ey himmegep kayuddan u-ungngam ni lakid baley yu ey nanlekbi kayu. Alam etan pa-nay mu et iduyag mu lana etan idad pa-nay ni binneh mu. Hedin napnu hu hakey, iwaklin yud pangil.”

⁵ Limmaw etan biid baley da et manlekbidda. Inla tu etan pa-nay dan neiha-adan ni mansikan

olibah et duyagan tudda hu dakel ni pa-nay ni binneh idan u-ungnga tu.

⁶ Napnu ida law emin etan pa-nay et kantun etan ni hakey ni u-ungnga tuy “I-lim pay hakey ni pa-nay,” nem kantun inetuy, “Endi law.” Ey endi law kaum-ayuh ni lana.

⁷ Limmaw etan bii et tu idaddatteng nan Elisha hu neipahding ey kantuy, “Mu igtang ida humman ni mansika et pameyad mun utang mu. Wada pay metdaan ni ussalen yuddan u-ungngam.”

Ya nenaguan Elisha ni u-ungngan kedangyan ni biin iSunem

⁸ Hakey ni aggew ey limmaw hi Elisha di Sunem e nambebleyan ni hakey ni biin kedangyan. Ineyagan tu hi Elisha ni mekikkan di baley da et meippalpun nunman ey hedin mandellan hi Elisha diman ey kamanda-guh di baley nunman ni bii ma-lat mangan.

⁹ Kan etan ni biin nan ahwatuy “Inamtak et huyyan tuun kaumdena-guh deya ey bega-en Apu Dios.

¹⁰ Ikkapyaan tan ek-ekut ni kuwaltuh di atep ey ha-adan tan kama, ya tebol, ya hakey ni yuddungngan et ya kengkeh, et hedin immali wada panha-adan tu.”

¹¹ Hakey ni aggew ey immali hi Elisha di diman Sunem et umahpat di kuwaltuh tun man-iiyatu.

¹² Entanniy kantu etan ni bega-en tu e hi Gehasihey “Mu ayagi etan bii.” Immali etan bii et umehneng di kad-an tu.

13 Kan Elisha nan Gehasihey mewan ey, “Kam-mun hi-gatuy, ‘Hipa pehding min panyaggudam tep dakemi kaipapaptek ey muka iddawat hu mahapul mi? Kaw pinhed mu et nak maki-hummangan nan patul winu ap-apun sindalun meippanggep ni panyaggudam?’ ”

Hinumang etan ni bii e kantuy, “Eleg mahapul tep wada pamilyah kun mengippaptek ni hi-gak.”

14 Entanni ey kan mewan nan Elisha nan Gehasihey “Hipa tep law pehding tan panyaggudam tu?”

Kan Gehasihey “Endi u-ungnga tu ey neamma pay hu ahwa tu.”

15 Kan Elisha ey “Mu ayagi et umlidya.” Immali et umehneng di habyen.

16 Kan Elisha ni hi-gatuy “Hedin medettengan ali hanneyan tsimpuh ni balintu man wadalli ihhaklim ni u-ungngam ni laki.” Kan etan ni biiy, “Apu e bega-en Apu Dios, bekken anhan ni ya huttan hu ilanglangkak mun hi-gak!”

17 Nem immammnu hu inhel Elisha tep newadan etan bii et medatngan humman ni tsimpuh ni neitu-nud ni toon ey tu-wangun nan-ungan laki.

18 Nelabah hu pigan toon ey nee-teng law etan gelang et hakey ni aggew ey limmaw di payew da et tu ang-angen hi ametun kamekibbaddang idan kaman-enni.

19 Nem endi maptek ey kantun ametuy “Maggeh uluk! Maggeh uluk!”

Kan ametu etan ni hakey ni bega-en ey “Awit mu et ilaw mun inetud baley.”

²⁰ Inewit etan ni bega-en et ilaw tu et ihakhaklin inetu ingganah ni meaggew ey netey etan u-ungnga.

²¹ Inlaw inetud kuwaltuh nan Elisha et pebaktad tud kama et hi-yanen tu e inlekbi tu habyen.

²² Inaygan tu hi ahwatu et kantun hi-gatuy “Itu-dak mu hu hakey ni bega-en et i-li tu hakey ni kebayyu et gumegannu-ak alin an menanganang nan Elisha e prophet.”

²³ Kan ahwa tuy “Kele kaumlaw nunya ey bekken ni tekwal ni bulan winu Sabaduh?” Kan etan ni biyy “Anin.”

²⁴ Impeha-ad tu hu yuddungngan tud beneg ni kebayyu et mantakkay et kan tu etan ni bega-en tuy “Imay, pabsik mu eya kebayyu ey anin entan tu pambabbabbal hedin eleg ku e-hela.”

²⁵ Et mampalaw idad Duntug e Karmel di kad-an Elisha. Ida kamenetteng ey inang-ang Elisha et kantun Gehasih e bega-en tuy “Ang-ang mu kedi, iyyalli eman biin iSunem!

²⁶ Papuut mu et mu dammuen et amtaem hedin kayyaggud idan emin, hi-gatu, ya ahwa tu et ya u-ungngatu.”

Kan etan ni biin iSunem nan Gehasih ey “Em, kayyaggud kami.”

²⁷ Nem limmaw di kad-an Elisha ey nanyuung di hinangga tu et itnged tud heli tu. An-et la pea-allaw nan Gehasih nem kan Elisha ey “Entan tu pea-allaw! Wada hu et-eteng ni ligat tu nem eleg peamtan APU DIOS ni hi-gak hedin hipa humman.”

²⁸ Immehel etan bii e kantuy “Kaw nak nambagan hi-gam ni u-ungngak ni laki? Hi-gam ngu

e apu et ehelem. Kaw eggak e-helen ni hi-gam ni nunman e entan tuwak idwasin namnamahen ku?”

²⁹ Kan Elisha nan Gehasihey “Papuut mu et mandaddan ka. Alam hu hulkud ku et pepuppuut mun umlaw, entan ketaktak di dalan ni mekihuhummangan. Hedin wada dammuen mun meki-ungbal, anin entan tu humang. Lakkay et mu ita-pew eya hulkud kud angh etan ni u-ungnga.”

³⁰ Kan etan ni biin nan Elisha ey “Issapatah kud ngadan APU DIOS e wadan ingganah niya issapatah kun hi-gam e eggak um-anemut hedin eleg ka meki-li!” Et makilaw hi Elisha.

³¹ Impapuut Gehasih et mamengulun dumteng et tu ita-pew hu hulkud di angh etan ni u-ungnga nem endi silbitu. Tu dinammu hi Elisha et kantuy “Eleg tumegu etan u-ungnga.”

³² Dimmateng hi Elisha et hakey tun humgep etan di kuwaltuh ey inang-ang tu etan u-ungngan bimmaktad di kama e netey.

³³ Inlekbi tu etan habyen et mandasal nan APU DIOS.

³⁴ Inta-pew tu annel tu etan di annel ni u-ungnga et iptek tu hu bungut tud bungut tu, ya matetu etan di matan u-ungnga et ita-pew tudda ngamay tud ngamay tu. Entanniy iyyalin kamengettung hu annel nunman ni u-ungnga!

³⁵ Immehneng hi Elisha et mandalladallan etan di kuwaltuh et hantu mewan ipidwan neita-pew di annel nunman ni u-ungnga ey bimma-kih ni neminpitu ey entanniy dinyat tu matetu!

³⁶ Ineyagan Elisha hi Gehasih et ehlen tu e

eyyagan tu ina etan ni u-ungnga. Himmegep etan bii et kan Elisha ni hi-gatuy “Awit mu eya u-unggam.”

³⁷ Nandukkun etan biid hinanggan Elisha et manyuung et awiten tu etan u-ungnga tu et umhiep ida.

Yadda etan dewwa pay ni miracle

³⁸ Nambanggad hi Elisha di Gilgal ey wada bisil diman. Hakey ni aggew ey neamung ida edum tun prophet ey kantun bega-en tuy “Paneeng kan kennen idan nunyan tuu.”

³⁹ Limmaw hu hakey ni hi-gadan an nengalan na-teng di payew ey wada inang-ang tun wakal ni heni bihhu-ut et pan-alen tu lameh tu. In-anemut tu et panggipipen tu et iheeng tu ey eleg tu amta hedin hipa humman.

⁴⁰ Nelutu et idaddan tu et mangan ida, nem da tamtaman ey kandan Elisha ey “Umpatey eya kennen tep wada kedet tu!” Et eleg da law ituluy ni menggan.

⁴¹ Kan Elisha ey “I-li kayun alinah.” Hina-adan tu humman ni inhaeng da et kantuy “Ibnew yu law et kanen yu.” Sinamtaman da ey kayyaggud law hu tamtam tu.

⁴² Hakey ni aggew ey wada immalin tuun nalpud Baal Salisha e in-ali tu dewampulun sinapay ni kinapya tud nemangulun ineni dan barley ni nunman ni toon. Wada pay pakeanin barley ni in-ali tu.

Kan Elisha etan ni bega-en tuy “Idwat mu huyya et kanen idan eyan prophet.”

⁴³ Himmumang etan bega-en e kantuy “Kaw an umgela kuma huyyan kennen ni hanggatut ni tuu?” Nem kan Elisha ey “Idwat mu et kanen da, tep kan APU DIOS ey mengngan ida et wada pay metdaan.”

⁴⁴ Et idaddan etan ni bega-en etan kennen et mangan ida ey wada pay hu natdaan e immamnu hu inhel APU DIOS.

5

Ya na-kalan ni degeh Naaman

¹ Kapekatbalan patul di Syria hi Naaman e apapun sindalu tu tep gapun hi-gatu ey impengenapput APU DIOS idad gubat. Netuled ni sindalu nem wada hu degeh ni belat tun kandan leprosy.

² Wada lan nunman hu nengubatan dan Israel et ibsik da hakey ni u-ungngan bii et pambega-en etan ni ahwan Naaman.

³ Hakey ni aggew ey kan etan ni u-ungngan bega-en nan hi ahwan Naaman ey, “Hamban umlaw hu apuk di Samaria et tu ang-angen etan prophet diman ma-lat agahan tu hu degeh tun leprosy.”

⁴ Dingngel Naaman humman ni inhel etan ni u-ungngan bii et lumaw etan ni patul et ehlen tun hi-gatu humman.

⁵ Kan etan ni patul ey “Em, mahapul ni umlaw ka! Mantuddekkak etan ni patul di Israel et alen mu et idwat mun hi-gatu.”

Et lumaw hi Naaman e nambalun ni telumpulun libun palatah ni silber, enem ni libun balituk et ya hampulun balwasi.

⁶ Heninnuy hu wada etan di tudek ni inlaw Naaman etan ni patul ni Israel: “Nantudekkak ni hi-gam et peamtak hi Naaman e opisyal ku. Pinhed kun e-kalen mu hu leprosy ni degeh tu.”

⁷ Binidbid etan ni patul ni Israel humman ni tudek ey bini-ki tu balwasi tu et kantuy “Kaw hi-gak hi Apu Dios? Kaw mabalin ni umpateyyak ey sineguk mewan? Kele an um-itu-dak ni kamandedgeh ni leprosy ma-lat ekalen ku? Tam kamenemmahemmak ni umgapuh ma-lat gubaten daitsu mewan!”

⁸ Nem dingngel nan Elisha e prophet huyya et itu-dak tu hu an menghel ni nunyan nunman ni patul: “Kele kaka memunnumunnu? Itu-dak mudya hi Naaman et amtaen tu e wada hu makulug ni prophet di Israel.”

⁹ Et lumaw hi Naaman e impakilaw tudda hu kebayyun nangguyud ni kalesah tu et umehneng di pettek ni habyen di baley Elisha.

¹⁰ Immitu-dak hi Naaman ni bega-en tun an menghel e kantuy “Lakkay et kamambulun meminpittud Wangwang e Jordan et yumaggud hu belat mu niya ma-lat ma-kal hu degeh mun leprosy.”

¹¹ Nem bimmunget hi Naaman tep kantuy “Kangku ngu nem um-ehep et ang-angen tuwak et mandasal nan hi APU DIOS e Dios tu et idengdeng tu hu ngamay tu eyad annel ku et ma-kal eya leprosy ku.

¹² Nem kaw bekken ni kekkeddukdul ni peteg hu Wangwang e Abana niya Parpar di Damascus nem yaddan emin hu wangwang eyad Israel? Kele bekken diman ni nak pambulluan?”

Nemahhig bunget Naaman et mandaddan ni meibbanggad di bebley tu.

¹³ Nem immehel ida hu bega-en tun ingkuyug tu et kaday “Apu, kaw gullat ni neligat hu ehelen etan ni prophet ni pehding mu et kaw ambeken ni han-ipahding mu? Et humman hu, attu kuma et u-unnudem eya kantun umlaw kan ebuh ni an mambullu et ma-kal degeh mu?”

¹⁴ Inu-unnud Naaman et lumaw di Jordan et manta-mel ni neminpittu e humman hu inhel Elisha ni pehding tu et meka-kal hu degeh tu et yumaggud belat tu e nambalin ni heni belat ni u-ungnga.

¹⁵ Nambanggad hi Naaman et yadda etan ingkuyug tud kad-an Elisha et kantuy “Inamtak law nunya e endi edum ni makulug ni Dios di kebebbley, ebuh di deya Israel. Abulut mu ahan eya iddawat kun hi-gam.”

¹⁶ Nem kan Elisha ey “Issapatah kud ngadan APU DIOS e wadan ingganah niya kan bega-en ni hi-gak e enggak dewwata hu hipan iddawat mun hi-gak.” Kapepillit Naaman nem eleg tu.

¹⁷ Kan Naaman ey “Hedin tep hannitan, abulut mu anhan et umienamuttak ni puyek ni ellak di deya et pekalgak eyad dewwan kebayyuk tep meippalpun nunya ey enggak man-appit di kumpulmih ni dios nem hi APU DIOS ni ebuh.

¹⁸ Nem pessinsahan da-ak et anhan nan APU DIOS hedin mekihgeppak etan ni patul kud tempol ni tu pandeyyawan nan Rimmon e dios ni Syria et ittetnged tun hi-gak et manyu-ung et makiyu-ungngak dama.”

¹⁹ Kan Elisha ey “Melinggep la pandellanam.”

Ida kamenglaw di Naaman e neidaddawwidlaw

²⁰ ey kan Gehasih e bega-en nan Elisha di nemnem tuy “Impaenamut nan apuk hi Naaman ey endi tu imbayad! Gullat et kuma, inla tu etan kapan-iddawat nunman ni iSyria. Issapatah kud ngadan nan APU DIOS e wadan ingganah e mahapul ni pepdugek et alek hu kumpulmih ni iddawat tu.”

²¹ Et meipdug hi Gehasih. Inang-ang nan Naaman e kamangkeipdug et melehbeng di kalesah tu et dammuen tu, et kantuy, “Kaw wada hipan neipahding?”

²² Hinumang nan Gehasi e kantuy “Endi, nem intu-dak da-ak nan apuk et e-helen kun hi-gam e wadadda dewwan prophet ni dimmateng e edum ida etan ni grupuh ni prophet di duntug di Epraim. Pinhed tun iddawtam idan tellun libun palatah ni silber et ya dewwan panhullulan dan balwasi.”

²³ Kan Naaman ey “Alam kuma eya enem ni libun palatah ni silber.” Impapilit tu et umidwat ni dewwan panhullulan ni balwasi et patnged tuddan dewwan bega-en tu et ilaw da e neitunud hi Gehasih.

²⁴ Dimmateng ida etan di duntug di kad-an ni baley Elisha ey bineltan nan Gehasih etan singged idan bega-en Naaman et ihgep tud bawang et pambangngad tudda.

²⁵ Entanni ey nambangngad mewan ni himmegep di bawang di kad-an Elisha ey kan Elisha ni hi-gatuy, “Attu nalpuam?”

Kan Gehasihey, “Kaw wada linawwak?”

²⁶ Nem kan Elisha ey “Kaw kammu nem endi hu linnawak diman ni nenang-ang ni nelehbengan Naaman di kalesah tu et daka dammuen? Beken nunya tsimpuh hu penewwatan ni idawat dan pihhuh, balwasi, winu puyek ni tenneman ni grapes niya olibah, kalneroh, niya baka winu bega-en?”

²⁷ Gapu tep impahding mu huttan, heltapen yuddallin helag mun ingganah hu degeh Naaman.” Immehep hi Gehasih di kuwaltuh Elisha ey nambalin ni mablah hu belat tu e heni dallallu tep newada leprosy tu.

6

Ya nehamakan etan ni wahay

¹ Hakey ni aggew ey kan idan prophet ni kaippappangngulun Elisha ni hi-gatuy “Ek-ekut eya tayu kapanha-adi.

² Iebulut mu et kami manlengheh ni keyew di gilig ni Jordan et mengapya kamidman ni panhadan tayu.” Kan Elisha ey “Lakkayuy tep.”

³ Kan etan ni hakey ni prophet ey “Pakilaw ka anhan ni hi-gami.”

Kan Elisha ey “Em, mekillawwak.”

⁴ Dimmateng idad Jordan et ilugi dan manlengheh ni keyew.

⁵ Kamanlelengheh etan hakey ni hi-gada ey neipassik hu ulun wahay tu et ma-gah di danum et kantong Elisha ey “Apu, hipa pehding ku? Binneh ku man anhan humman ni wahay!”

⁶ Kan Elisha ey “Attu na-gahan tu?”

Intudu tu et bumengwah hi Elisha ni paul et ibkah tud danum ey simma-pew etan wahay.

⁷ Kan Elisha ey “Papuut mu et mu alen!” Et gegannuen etan ni tuun inla.

Ya neapputan idan iSyria

⁸ Hedin mekiggubbat hu patul ni Syria di patul ni Israel ey hummanganen tudda ap-apun sindalu tu ma-lat ehelen tun hi-gada hedin attu da pangkampuan.

⁹ Nem kaamtaan Elisha e prophet et kaum-itu-dak ni an menghel ni patul ni Israel et eleg ida lumaw diman tep wadadda iSyria ni nambetak.

¹⁰ Et kaum-itu-dak dama etan patul ni an menghel idan tuun nampambebley diman et mandaddan ida. Hanneya hu neipenahding.

¹¹ Humman hu gaputun bimmubbunget hu patul ni Syria et amungen tudda ap-apun sindalu tu et kantun hi-gaday “Hipan hi-gayu hu kamemabbaddang ni patul ni Israel?”

¹² Kan etan ni hakey ni ap-apun sindalu ey “Endin hi-gami e apu patul, nem hi Elisha e prophet di Israel hu kamenghel etan ni patul ni Israel idan muka e-helad kuwaltuh mu.”

¹³ In-olden nan patul di Syria e kantuy “Yu hamak hedin attu kad-an tu et depapen yu.”

Yan nanghelan dan hi-gatu e wadad Dothan hi Elisha ey

¹⁴ intu-dak tu dakel ni sindalun nampangke-bayyu niya nampangkalesah. Dimmateng idadman ni hileng et halikuben da.

15 Bimmangun etan bega-en Elisha ni kamangkewa-wa et umhiep di dallin ey inang-ang tudda sindalun iSyria, yadda kebayyu da et ya kalesah dan hinelikub da bebley. Tu imbagan Elisha e kantuy “Apu, hipa pehding ta?”

16 Hinumang Elisha et kantuy “Entan takut, tep daddakkel ida sindalu tayu nem ya sindalu da.”

17 Et mandasal e kantuy “APU DIOS, betyam hu mata eyan bega-en ku et ang-angen tu.” Dingngel APU DIOS hu dasal tu et betyaen tu mata etan ni bega-en et i-ang-ang tu ey inang-ang tu hu dakel ni kebayyud duntug niya dakel ni kalesah ni apuy e nehalikub idan Elisha.

18 Ida kamampandayyu buhul dan iSyria ey nandasal hi Elisha. Kantun dasal tuy “APU DIOS, kulap mudda eman sindalu!” Dingngel APU DIOS dasal Elisha et kulapen tudda buhul dan sindalu.

19 Limmaw hi Elisha di kad-an da et kantun higaday “Neihalla dillan yu, bekken huyyan bebley ni lawwan yu. Unud yuwak et ipengulu dakeyu etan di tuun yu hemmaken.” Et ipengulu tuddad Samaria.

20 Dimmateng idadman et mandasal mewan hi Elisha et kantuy “APU DIOS, betyam mateda malat han-ang-ang ida.” Dingngel APU DIOS hu dasal tu et betyaen idan nunman ni sindalu mateda ey in-ang-ang da e wadaddad Samaria.

21 Inang-ang idan patul ni Israel ey kantun Elisha ey “Apu, kaw petteyen kudda?”

22 Kan Elisha ey “Entan tudda patey. Anin idan sindalun yuka dedpapad gubat ey eleg yudda petteya. Idaddan yu kuma kennen da niya

innumen da et mangan ida ey imminum ida et han ida umenamut di kad-an ni patul da.”

23 Inu-unnud etan ni patul et idaddan tu hu dakel ni kennen ni hemmulen da et han tudda paenamut. Neipalpun nunman ey insiked law ni Syria ni mengubbagubbat ni Israel.

24 Nem nelabah mewan hu pigan toon ey impangulun Ben Hadad e patul ni Syria hu sindalu tu et gubaten da Israel et halikuben da Samaria.

25 Gapun nunman ey na-puhan ida bimmebley ni kennen. Entanniy daka iggang hu ulun kebayyun newalun palatah ni silber niya ham-basuh ni keldih ni liman palatah ni silber.

26 Wada hakey ni aggew ni kamandaddallan hu patul ni Israel di appit ni tuping ni luhud ni bebley ey immehel hu hakey ni biin kantuy “Baddangi muwak anhan e apu patul!”

27 Hinumang nan patul e kantuy “Hedin eleg daka baddangin APU DIOS ey nema-ma-man hi-gak e endi mabalin ni ibbaddang kun hi-gam tep endi kennen winu innumem ni nak iddawat ni hi-gam.

28 Nem hipa ibbagam ni hi-gak?”

Kan etan ni bii ey “Wada etan biin kantun hi-gak ey kennen mi u-ungngak ni laki et hedin newa-wa ey kennen mi dama hu u-ungnga tun laki.

29 Et iheeng mi etan u-ungngak et kanen mi. Newa-wa ey kangkun hi-gatuy kennen mi dama etan u-ungnga tu ey eleg tu tep intalu tu!”

³⁰ Dingngel etan ni patul huyya ey bini-ki tu balwasi tun lemyung tu ey inang-ang idan tuu e langgusih hu nandallem ni imbalwasi tu.

³¹ Insapatah nunman ni patul e kantuy, “Anin petteyen da-ak Apu Dios hedin eggak peputtul hu ulun Elisha e u-ungngan Saphat ni nunyan aggew!”

³² Et menu-dak ni an mengewwit nan Elisha.

Kamanyuyyuddung hi Elisha di baley tun nunman e inemung tudda ap-apun Israel et ida kamanhuhhumangan. Eleg pay ni dumteng hu intu-dak nunman ni patul ni an mengewwit ni hi-gatu ey kantuddan edum tuy “Immen ali hu memettey ni hi-gak e intu-dak ni mapetey. Hedin umdateng, ilekbi yu habyen. Mei-unnud ali apu tu.”

³³ Eleg tu gibbuhen tuka pan-e-hela ey dimmateng etan intu-dak nunman ni patul ey neitunud etan patul e kantuy “Hi APU DIOS hu nengidwat eyan tayu kapanligligasi! Kele nak hehhegeden hu hipan pehding tu?”

7

¹ Hinumang Elisha et kantuy “Dengel mu hu inhel APU DIOS! Yan kabbuhan ni hanneyan tsimpuh ey umlakah hu megettang di Samaria. Ya liman kiloh ni kekakkayyaggudan ni alinah winu hampulun kiloh ni barley ey hanhakkey ni palatah ni silber ni ebuh hu bayad tu.”

² Kan etan ni bega-en ni neki-lin patul ey “Eleg mabalin ni an meippahding huttan, anin ni kantu et ibbeghul nan APU DIOS hu kabunyan et paeli tu udan.”

Kan Elisha ni hi-gatuy “Ang-angem alin meipahding nem endilli mu tamtaman.”

Ya neni-yan idan sindalun iSyria etan ni bebley

³ Wadadda epat ni lakin kamanleprosy ni kamanhahha-ad di eheb nunman ni bebley. Ida kamanhuhummangan e kanday “Kele itsu manhahha-ad deya et hehheggeden tayu ketteyyan tayu?

⁴ Hedin umhegep itsud bebley, mettey itsun upa tayu. Hedin mewan manhahha-ad itsudya, mettey itsu metlaing ni upa tayu. Heballi umlaw itsud kampuddan iSyria et hedin eleg daitsu petteya, kayyaggud. Nem hedin hipa humman et petteyen daitsu, kaw hipa an pehding, mettey itsu metlaing anin ni eleg itsu umlaw diman.”

⁵ Et yan nunman ni kamangkehilleng ey lim-maw ida etan di kampuddan sindalun iSyria. Dimmateng ida ey endi tuu.

⁶ Tep ya impahding Apu Dios ey impadngel tuddan iSyria hu heni iyyallin dakel ni sindalun nampangkebayyu ey nampangkalesah. Et yadda sindalun iSyria ey penghel da na-mu nem bineyadan ni patul ni Israel ida patul ni Hittite et ya patul ni Egypt et yadda sindalu da et iyyaddallin mengubbat ni hi-gada.

⁷ Et humman hu linggem da besik ni nunman ni hileng et pakdag da hi-yan ni kampu da niya kebayyu da.

⁸ Yan dintengan idan etan ni epat ni lakin kamanleprosy ey himmegep idad hakey ni kampu et pangkanen da hu kennen niya ininum da meinum ni wadadman. Nan-aleda hu balituk

niya silber et yadda babalwasi et da pan-itlu. Nambangngad ida et humgep ida mewan di hakey ni kampu et hanniman mewan impahding da.

⁹ Nem entanni ey kanday “Beken ni kayyaggud hu impahding tayu! Kayyaggud ni peteg huyyan neipahding nunyan aggew ey tayu kaipuppuihi. Hedin eleg tayu peamta huyya ingganah ni kab-buhhan ey makulug ni wada lawah ni meippahding ni hi-gatsu. Umlaw itsu et tayu peamtaddan ap-apun sindalun patul!”

¹⁰ Hini-yan da humman ni kampun iSyria et mambangngad idad bebley et da ehelen idan guwalyad eheb e kanday “Limmaw kamid nangkampuan idan iSyria ey endin hekey tuu. Nangkeiiket hu kebayyu ey nannaneng emin hu wadad kampu da nem endin hekey tuu!”

¹¹ Nan-itkuk idan guwalya humman ni ding-gel da et man-amtad baley ni patul.

¹² Bimmangun etan patul nunman ni gawan hileng et kantuddan opisyal tuy “Inamtak hu neipahding. Inamtaddan iSyria e endi law kennen tayu et hi-yanen da kampu da et ida mantalud a-allaw tu. Daka hehhegeda peni-yanan tayu eyan bebley ma-lat depapen daitu et hegpen da eya bebley tayu.”

¹³ Immehel etan hakey ni opisyal tu ey kantuy “Heballi hu um-itu-dak itsun an menang-ang hedin hipa makulug ni neipahding. Anin ussalen da hu liman kebayyu tayun natdaan. Hedin hipa et wada lawah ni meippahding ni hi-gada ey nan-ingngeh dama hedin nanha-ad idadya et eleg ida lumaw tep mettey itsun emin daman upa tayu.”

14 Et idaddan da dewwan kalesah et ya kebayyu et umitu-dak etan patul ni sindalun an menang-ang hedini hipa neipahding idan sindalun iSyria.

15 Limmaw ida et madegah ida lad Jordan ey inang-ang da hu neiwahhiwahhit ni babalwasi niya edum ni usal idan iSyria e nan-egah dan nanggannugannuan dan bimmesik. Nambangn-gad ida humman ni intu-dak etan ni patul et ehelen dan emin ni hi-gatu hu inang-ang da.

16 Et lumaw ida hu tuud Samaria et da panalen emin hu wadad nangkampuan idan iSyria, et umamnu etan inhel APU DIOS e hedini ya bayad ni liman kiloh ni kekakkayyaggudan ni alinah niya hampulun kiloh ni barley ey hanhakkey ni palatah ni silber ni ebuh.

17 Yan nunman ey inha-ad etan ni patul etan bega-en tun menang-ang ni um-ehep niya umhegep di eheb ni bebley nem nan-igsin kumedek idan tuun kamampippilliw ni um-ehep et matey diman. Humman inamnuan ni inhel Elisha meippanggep ni hi-gatsun nengadwaan tun patul et da ang-angen di baley tu.

18 Inhel dedan nan Elisha etan ni patul e yan nunman ni olas ni kewa-waan tu ey hanhakkey ni palatah ni silber hu bayad ni liman kiloh ni kekakkayyaggudan ni alinah niya hampulun kiloh ni barley.

19 Ey himmumang ni nunman humman ni bega-en ni nengadwa etan patul e kantuy “Eleg mabalin ni meippahding huttan, anin ni kantu et ibbeghul nan APU DIOS hu kabunyan et paeli tu udan!” Hinumang daman Elisha e kantuy

“Ang-angem ali meippahding, nem eleg mulli tamtamidda humman ni mekkan.”

²⁰ Ey immamnu tep nan-igsin idan tuud eheb etan ni bebley et matey.

8

Ya nambangngadan etan ni biin iSunem di baley tu

¹ Yan nunman la ey inhel Elisha etan ni biin iSunem e kan u-ungngan sinegu tu e kantuy “Awit mu pamilyah mu et lumaw kayud edum ni bebley tep inhel APU DIOS e peelli tu hu bisil ni pitun toon di deya Israel.”

² Inu-unnud etan ni bii humman ni inhel tu et ikuyug tu pamilyah tud Pilistia et manha-ad idadman ni pitu toon.

³ Nelabah humman ni pitun toon e endi law bisil et mambangngad idad Israel. Limmaw humman ni bii et ya etan u-ungnga tud kadan etan ni patul et ibegan nunman ni bii hu pemangngadan tun baley tu niya puyek tu.

⁴ Yan nunman ey kamekihuhummangan etan patul nan hi Gehasih e bega-en nan Elisha. Kan etan ni patul ni hi-gatuy “Pinhed kun dedngelen ida hu miracle ni impenahding Elisha.”

⁵ Kapan-e-helan Gehasih hu nenaguan nan Elisha ni hakey ni u-ungngan netey ey himmegep idalli humman ni han-ina et ibegan nunman ni bii hu meippanggep ni baley tu niya puyek tu. Kan Gehasih ey “Apu patul, hidiyyay hu biin kan u-ungngan sinegun Elisha ey adyah etan u-ungnga tu!”

⁶ Kan etan ni patul etan ni bii ey “Kaw makulug numan?” Kan etan ni bii ey “Em, makulug numan.” Et paeyag etan ni patul hu hakey ni opisyal tu et iolden tu e ang-angen tu ma-lat meibangngad ni emin hu hipan limmun etan ni bii anin idan nanggatngan dan neanid payew tu ni nunman lan keendi tu.

Hi Elisha et ya etan patul di Syria e hi Ben Hadad

⁷ Limmaw hi Elisha di Damascus e bebley di Syria ey neipaddih ni kamandedgeh hi Ben Hadad e patul diman. Dingngel nunman ni patul e wada hi Elisha

⁸ ey kantun Hasael e hakey ni opisyal tuy “Ala kan mu iddawat etan ni prophet et ehelen mun hi-gatu et mekihummangan nan APU DIOS et amtaen tu hedin umyagguddak winu eleg.”

⁹ Impangkalgan Hasael hu na-pat ni kamel ni emin ni klasih ni kekakkayyaggudan ni daka kapyaad Damascus et lumaw di kad-an Elisha. Nandateng ida et kan Hasael ey “Intu-dak tuwak nan Ben Hadad e bega-en mu tep pinhed tun amtaen ni hi-gam hedin me-kal degeh tu et yumaggud winu eleg.”

¹⁰ Kan Elisha ey “Mu ehel ni hi-gatu e me-kal degeh tu. Nem impeamtan APU DIOS ni hi-gak e mettey!”

¹¹ Entanniy kaitettekel nan Elisha hi Hasael ey bimmaing hi Hasael. Entanni mewan ey kamannengngih hi Elisha.

¹² Kan Hasael ey “Kele ka kamannengngih e apu?” Himmumang hi Elisha et kantuy “Tep in-amtak e lawah alin peteg hu ippahding muddan

tutu-ud Israel. Lelgabem ali nangkehammad ni luhud eyan bebley, pampetteyem ali kaungaungan lalakki, pan-iggasin muddalli ekka-kut ni u-ungnga et matey ida niya pambeghien mulli egeh ni nampambutyug ni bibi-i eyad bebley.”

¹³ Kan Hasael ey “Inna-nun nak pengippahdingan idan nuntan ey endi bilang kun tuu?”

Hinumang Elisha e kantuy “Impeamtan APU DIOS e mambalin kallin patul ni Syria.”

¹⁴ Nambangngad hi Hasael di kad-an ni patul et kantun Hasael ey “Hipa inhel Elisha ni hi-gam?” Kan Hasael ey “Kantuy me-kal kunu degeh mu.”

¹⁵ Nem newa-wa ey immala hi Hasael ni wanggal et ita-mel tud danum et umumen tu etan patul et matey. Et maihullul hi Hasael ni nampatul di Syria.

¹⁶ Nambalin ni patul hi Jehoram e u-ungngan Jehoshaphat di Judah ni meikkelliman toon ni nampatulan Joram e u-ungngan Ahab di Israel.

¹⁷ Telumpulun dewwa toon tun nampatulan tu e nanha-ad di Jerusalem et man-ap-apun walun toon.

¹⁸ Inu-unnud tu lawah ni impahding idan patul di Israel henin Ahab, tep inahwa tu hu u-ungngan Ahab. Humman idan lawah ni impahding tu ey kapakabbellawan APU DIOS.

¹⁹ Nem eleg pinhed APU DIOS ni mebahbah hu Judah tep impakulug tu lan David e yadda helag tu man-ap-apun ingganah.

²⁰ Yan nampatulan Jehoram ey ngimmehay ida iEdom et mampatul ngun hi-gada.

²¹ Et idaddan Jehoram emin ida kalesah tun meussal di gubat et lumaw di Sair. Hinelikub

idan sindalun iEdom di Jehoram nem bimmesik ni nunman ni hileng e hi-gada etan idan ap-apun sindalu tun nampangalesa. Newahit ida etan edum ni sindalu tu et mamsik idad baballey da.

²² Et neipalpun nunman ingganah nunya ey beken law sakup ni Judah hu bebley da. Yan nunman ni tsimpuh dama hu nengubatan ni Libnah ni Judah tep pinhed dan meappil.

²³ Emin hu impenahding Jehoram ey neitudek di Libluh idan Patul di Judah.

²⁴ Netey hi Jehoram et maikulung di gungat idan patul di Bebley David et maihullul etan u-ungnga tun hi Ahasiah ni nampatul.

²⁵ Hi Ahasiah e u-unggan Jehoram hu nambalin ni patul di Judah eman ni meikkahampulut dewwan toon ni nampatulan Joram e u-unggan Ahab di Israel.

²⁶ Dewampulut dewwa hu toon tun nampatulan tu et man-ap-apun hantoon di Jerusalem. Hi Athaliah e hi inetu e inap-apun Omri e patul di Israel.

²⁷ Lawah dama impenahding Ahasiah henin impenahding idan patul di Israel. Impenahding tudda lawah ni anggebe-hel APU DIOS henin impenahding ni pamilyah Ahab tep inepu da hi-gatu.

²⁸ Yan nunman la ey nekilaw etan patul e hi Ahasiah nan Joram e u-unggan Ahab et da gubaten hi Hasael e patul ni Syria di Ramot Gilead ey neliputan hi Joram.

²⁹ Nambanggad hi Joram di Jesreel ma-lat mapwahan liput tu. Ey hi Ahasiah e patul di Judah ey limmaw ni an menang-ang ni hi-gatu.

9

Ya nampatulan Jehu di Israel

¹ Ineyagan Elisha e prophet hu hakey ni kamekikillaw ida etan ni prophet et kantun hi-gatuy “Pandaddan ka et lumaw kad Ramot Gilead. Alam eya neibusih ni lanan olibah

² et hedin dimmateng kadman, mu himmak hi Jehu e u-ungngan Jehoshaphat ey inap-apun Nimsi. Aygim et lumaw kayud neappil ni kuwaltuh ma-lat meidawwid edum tu

³ ey duyagim ni lanan olibah ulu tu ey kammuy ‘Kan APU DIOS ey: Pinutuk dakan mampatul ni Israel.’ Ey hedin negibbuh ey imbeghul mu hu habyen et mamsik ka.”

⁴ Et lumaw humman ni kamenikken ni prophet di Ramot Gilead.

⁵ Dimmateng diman ey dinteng tu hi Jehu e kamekiyuyyudung idan ap-apun sindalu. Kantuy “Apu, wada ibbagak ni hi-gam.” Immehel hi Jehu et kantuy “Hipan hi-gami hu inhelam?” Kan etan ni prophet ey, “Hi-gam, apu.”

⁶ Immehneng hi Jehu et humgep idan dewwad bawang et duyagan tun lanan olibah hu ulun Jehu et kantuy “Kan APU DIOS e Dios Israel ey ‘Putuken dakan mampatul idan tuuk di Israel.

⁷ Mahapul ni bahbahen mu hu helag Ahab et ibleh ku hu nemateyan nan ahwa tu e hi Jesebel idan prophet ku ey yadda edum ni bega-en ku.

⁸ Mahapul ni mettey emin hu helag Ahab. Pepettey ku emin hu lalakin helag tu, yadda u-ungnga niyadda nangkea-amma anin idan himbut.

⁹ Pehding kun helag Ahab hu henin impahding kuddan helag ida lan nampatul di Israel e di Jeroboam e u-ungngan Nebat nan hi Baasha e u-ungngan Ahijah.

¹⁰ Hedin hi Jesebel ey eleg meikkullung, nem kennen alin ahhu hu annel tud Jesreel.' " Negib-buh ni inhel tu humman ey nengimbebeghul ni habyen et umhep et mamsik.

¹¹ Nambangngad hi Jehu di kad-an idan edum tun opisyal ey kandan hi-gatuy "Hipa neipahding? Hipa inhel etan ni kaman-angngaw ni tuun hi-gam?" Kan Jehu ey "Inamta yu hu inhel tu."

¹² Kanday "Eleg mi amta inhel tu!" Kan Jehu ey "Heninnuy inhel tu: 'Kan APU DIOS ey pinutuk da-ak mampatul di Israel.' "

¹³ Dingngel da ey pinhakkeyey nan-iaplag da hu balwasi dan andukkey di pengigsinan Jehu et patnul da tangguyup ey daka pan-itkuk e kanday "Hi Jehu hu patul!"

¹⁴ Entanni ey namplanuh hi Jehu e u-ungngan Jehoshaphat e u-ungngan Nimsi ni lawah ni pehding tun Joram. (Hi Joram et ya emin tuud Israel ey daka dippendali Ramot Gilead et eleg hegepen Hasael e patul di Syria.

¹⁵ Nem yan nunya ey nambangngad hi Joram di Jesreel ma-lat mapwahan hu liput tun nekigubatan tuddan iSyria eman ni nanggubatan dan Hasael e patul.) Kan Jehu idan edum tun ap-apun sindalu ey "Hedin makulug ni henin nuntan yuka pannemnem e i-ehneng yuwak, ang-ang yu ma-lat endi umlaw ni mengipeamtaad Jesreel meippanggep nunyan nekapyu."

16 Nanlugan hi Jehu di kalesah tun kameussal di gubat et lumaw di Jesreel di kad-an Joram e kaman-u-uggip tep neliputan. Wada damadman hi Ahasiah e patul di Judah tep tu inang-ang hi Joram.

17 Inang-ang etan ni guwalyan kaman-uh-uhdung di guwalyaan ni neita-gey hi Jehu et yadda tuu tun iyalli ey intekuk tun Joram e kantuy “Wadadda sindalun iyalli!”

Kan Joram ey “Itu-dak kan mangkebayyu et tu ang-angen ma-lat amtaen tayu hedin kayyaggud in-ali da winu beken.”

18 Limmaw etan nangkebayyun bineal da et tu dammuwen hi Jehu et kantuy “Pinhed nan patul ni amtaen hedin linggep hu in-alim winu beken.” Kan Jehu ni hi-gatuy “Hipu ngu dama huttan ni muka pan-e-hela? Kaiunnud ka kuman hi-gak!” Kan nunman ni guwalya nan hi Joram ey “Inang-ang ku e limmaw etan intu-dak kun an menammun hi-gada nem eleg mambangngad.”

19 Intu-dak mewan Joram e patul hu hakey ni tuun an menammun Jehu et dumteng et kantuy “Pinhed nan patul ni amtaen hedin linggep in-alim winu beken.” Kan mewan Jehu ey “Hipu ngu dama huttan ni muka pan-e-hela? Kaiunnud ka kuman hi-gak!”

20 Intekuk man ni guwalya nan hi Joram e kantuy “Limmaw etan intu-dak mu nem eleg mewan mambangngad! Hi Jehu e u-ungngan Nimsi namu hu iyalli tep nemahhig e tuka pampepsik hu kebayyu tu e heni kaman-angngaw!”

21 In-olden nan Joram e kantuy “Idaddan yu hu kalesah ku! Papuut yu!” Et lumaw di Joram

e patul ni Israel et hi Ahasiah e patul ni Judah e nampanlugan idad kalesah da et da dammuen hi Jehu di puyek la nin Nabot di Jesreel.

²² Nandadammuuda et kan Joram e patul nan Jehu ey “Kaw linggep hu in-alim?”

Hinumang Jehu e kantuy “Inna-nun keweddaan ni linggep ey nemahhig hu kapandeyyaw idan tuun beken ni makulug ni dios niya didimonyoh ni impappangngulun Jesebel e hi inam?”

²³ Binengiw Joram hu kalesah tu et manligguh et pabsik tu kebayyu tu et itkuk tun Ahasiah e kantuy “Kaumpilliw huyyan tuun kapan-apui!”

²⁴ Nem pinenan Jehu et meiptek di beneg tu et maela puhu tu. Neilukuy di kalesah tu et matey.

²⁵ Kan Jehu nan Bidkar e opisyal tun kamampatek ni kalesah tuy “Alam eya annel tu et ibbeng mu eman di puyek lan Nabot e iJesreel. Kaw hannemnem mu la eman nantakkayan tanta ketu-tu-nuda hi Ahab e patul e aman eyan hi Joram ey impaebig APU DIOS huyyan mekapya meippanggep ni hi-gatu? Heninnuy hu kantu:

²⁶ ‘Inang-ang kun kaalman hu nemateyan dan Nabot et yadda u-ungnga tun laki. Issapatah ku e meibleh ni hi-gam humman ni impahding mun eyad puyek Nabot.’ Et humman hu alam kuma eya annel Joram et ibbeng mu eman di puyek lan Nabot ma-lat umamnu hu inhel APU DIOS ni meippahding.”

Ya neteyyan Ahasiah e patul di Judah

²⁷ Inang-ang Ahasiah e patul ni Judah human ni neipahding nan Joram ey bimmesik et mampalaw di dalam ni umlaw di Bet Haggan. Kapampepdugin Jehu ey tuka pan-itkuk idan sindalu tu e kantuy “Patey yu!” Pinena da et maliputan di kalesah tud kametyed di Gur e neihnup di Ibleam nem nanglaw et dumteng di Megiddo et matey diman.

²⁸ Intakkay idan opisyal tu hu annel tu et ilaw dad Jerusalem et ikulung dad gungat idan patul di bebley David.

²⁹ Nampatul hi Ahasiah di Judah eman ni meikkahampulut hakey ni toon ni nampatulan Joram e u-unggan Ahab di Israel.

³⁰ Dimmateng hi Jehu di Jesreel et denglen Jesebel ey pinintolan tu matetu et iyayyaggud tu bewek tu et umehneng di kad-an ni habhabyen et man-uh-uhdung di keltad.

³¹ Kamenggep hi Jehu di eheb ni bebley ey kan Jesebel ni hi-gatuy “Kaw linggep in-alim e Simrih? Kele wada kadya e mapetey?”

³² Intangaw Jehu ey simmekuk et kantuy “Hipa memaddang ni hi-gak?” Ey dimmu-ngaw hu dewwa winu tellu nekapun ni opisyal etan di baley ni patul ni nengidu-ngaw di habhabyen ni hi-gatu.

³³ Et kantun hi-gaday “Pedep-ah yu hi Jesebel di habhabyen!” Impedep-ah da tu-wangu et maipaghit edum ni kuheyaw tud dingding et yaddad kebayyu. Et padelan Jehu hu kebayyu tu et ya kalesah tud annel nan Jesebel et mangkeigsin.

³⁴ Himmegep hi Jehu di baley ni patul et mangan et uminum. Negibbuh ni nengan et

kantuy “Neidutan huttan ni bii, nem anin yu ikulung annel tu tep u-ungnga tu-wan patul.”

³⁵ Nem an ang-angen idan tuun an mengellan annel tu ey ebuh hu genit ni ulu tu, ya heli tu niya ngamay tun wada.

³⁶ Nambanggad ida et da ehelen nan Jehu ey kantuy “Heninnuy dedan la hu inhel APU DIOS nan Elijah e prophet e iTisbi e kantuy ‘Kennen alin ahhu hu annel Jesebel etan di bebley di Jesreel.

³⁷ Meiwwehhit ali annel tud puyek di Jesreel e heni tain animal et endilli pakeimmatun e hi-gatu hi Jesebel.’ ”

10

Ya neipepateyan idan helag Ahab

¹ Wada hu nepitun helag Ahab e patul lad Israel ni nambebley di Samaria. Nantudek hi Jehu idan kamengipappanggulun tuun kamampaptek idan helag Ahab. Heninnuy hu kantu etan di tudek:

² “Hedin dewwaten yu eya tudek tep ay hi-gayu kamampaptek idan helag ni patul ey hi-gayu hu ngenamung idan kalesah ni kameussal di gubat, yadda kebayyu, yadda almas et yadda bebley ni nehammad ni neluhud.

³ Pili kayun kelaingan ni helag Ahab e patul et pambalin yun patul yu ey nandaddan kayun mekiggubbat ni pengi-ehnengan yun helag tu.”

⁴ Simmakut ida hu ap-apud Samaria tep kaday “Kaw kabaelan tayu kuman menanggan Jehu, anin idan dewwan patul e di Joram nan Ahasiah et inapput tudda?”

⁵ Et mantudek ida hu ap-apun kamampaptek ni baley nan patul niyadda ap-apun bimmebley et yadda kamengippaptek idan helag Ahab et palaw dan Jehu. Kandad tudek day “Bega-en dakemin hi-gam ey nandaddan kamin mengipahding ni pinhed mun pehding mi. Eleg kami umpilin patul mi, et humman hu, ipahding mu hu hipan kayyaggud ni muka nemnemema.”

⁶ Nengapya mewan hi Jehu ni hakey ni tudek ni hi-gada et kantuy “Hedin hi-gak i-ehneng yu ey hedin u-unnuden yu olden ku, i-li yun hi-gak di Jesreel hu uluddan helag Ahab ni hanneyan olas ni kabuhhan.”

Yadda etan nepitun helag Ahab ey impapaptek idan ap-apud Samaria et hi-gada nenge-etteng ni hi-gada.

⁷ Dinwat da etan meikkadwan tudek Jehu et pateyen dan emin humman ni nepitun helag Ahab et iha-ad da ulu dad dakel ni basket et palaw dan Jehu di Jesreel.

⁸ Dingngel nan Jehu e in-ali dadda humman ni ulu idan helag Ahab ey in-olden tu e pandedwan dan tetbunen di eheb ni bebley et diman idadman ingganah ni newa-waan tu.

⁹ Newa-wa et lumaw hi Jehu etan di eheb ni bebley et kantudda etan ni neamung ni tuu ey “Endi bahul yu. Hi-gak hu kan nemnem et pateyen ku hi Joram e patul. Nem hipa nematey ni hi-gada?”

¹⁰ Huyya keang-angan ni inamnuan ni inhel APU DIOS nan Elijah ni meippahding ni helag Ahab tep kameippahding hu tuka e-hela.”

¹¹ Impapetey Jehu emin hu agin Ahab ni

nambebley di Jesreel, yadda opisyal tu, yadda gayyum tu et yadda padi tu et endin hekey hu natdaan ni hi-gada.

Ya neteyyan idan agin etan ni patul e hi Ahasiah

¹² Hini-yan Jehu hu Jesreel et lumaw di Samaria. Ey yan wadadda etan di dalan ni kandan Kampun Kamampattul ni Kalneroh

¹³ ey dinammu dadda edum ni helag Ahasiah e patul di Judah et kantun hi-gada ey “Hipa kayu?” Kaday “Agi dakemin Ahasiah. Umlaw kamid Jesreel et mi ang-angen hi Jesebel e ina etan ni patul et ya pamilyah tu.”

¹⁴ Pinhakkeyey intekuk Jehu hu olden tuddan sindalu tu e kantuy “Depap yudda nem entan tudda patey.” Dimpap dadda emin e na-pat et dewwa bilang da et papetey tuddad bubun di Bet Ehed et endi natdaan ni hi-gada anin hakey.

Netey emin hu natdaan ni agin Ahab

¹⁵ Kamenglaw mewan hi Jehu ey dinammu tud dalan hi Jehonadab e u-ungngan Rekab. Kan Jehu ni hi-gatuy “Kaw nan-ingngah hu ta kapannemnem et makiunnud kan hi-gak? Kaw baddangan muwak?”

Kan Jehonadab ey “Em.”

Kan Jehu ni hi-gatuy “Hedin tep hannitan, indengdeng mu ngamay mu.” Indengdeng tu et baddangan Jehu ni nanlugan idad kalesah tu.

¹⁶ Kan Jehu ey “Peki-li kan hi-gak et ang-angem hedin inna-nu nakka pengu-unnud nan APU DIOS.” Et mangkuyug idan limmaw di Samaria.

¹⁷ Dimmateng idadman et pateyen Jehu emin hu natdaan ni familyah Ahab. Huyya inamnuan ni inhel lan APU DIOS nan Elijah ni meippahding.

¹⁸ Inemung Jehu ida tutu-ud Samaria et kantun hi-gaday “Yan nampatulana Ahab ey kulang hu impahding tun nenaydayaw nan Baal, nem hedin hi-gak nunya man nehammad ni peteg pandeyyaw ku.

¹⁹ Ayagi yun emin ida prophet Baal, emin ida kamandeyyaw ni hi-gatu niya emin ida padi tu. Ang-ang yu et umliddan emin. Tep yan nunya ey man-appittak nan Baal ni nehammad ni peteg. Yadda etan kamenaydayaw nan Baal ni eleg meki-emmung ey mettey ida.”

Nem hanneya impanghel Jehu ma-lat wada inna-nu tun memettey idan emin ni kamandeyyaw nan Baal.

²⁰ In-olden mewan Jehu e kantuy “Getud yu hu hakey ni aggew ni pandeyyawan nan Baal!” Et u-unnuden da.

²¹ Nenu-dak ni an mengippeamtad emin ni kebbebley di Israel ma-lat umliddan mandeyyaw nan Baal. Immaliddan emin e endi eleg umli. Himmegep idan emin di tempol Baal ey nakapnu.

²² In-olden mewan Jehu etan ni padin kamampatek ni balwasi e kantuy “Ang-ang mu et usalen dadada eya balwasi.” Et emin ida etan kamandeyyaw nan Baal ey inusal da hu naniingeh ni balwasi.

²³ Et humegep dama hi Jehu e kadwa tu hi Jehonadab e u-ungngan Rekeb. Kantudda etan ni neamung ey “Ang-ang yu et ebuh ida

kamandeyyaw nan Baal ni wadadya. Endi an mei-dum idan etan ni kamandeyyaw nan APU DIOS.”

²⁴ Nem yan nunman ni wadadda etan tuud bawang ni tempol ma-lat man-appit idan Baal ey impustuh Jehu hu newalun sindalud dallin. Intugun tun hi-gada e kantuy “Patey yudda emin eya tuu. Hedin wada pepsik ni hakey ni hi-gayu, ya biyag tu iwwa-hi tu.”

²⁵ Negibbuh ida etan tuun nan-appit ni kagi-hheba ey kan Jehu idan guwalya et yadda apapu day “Hegep kayu et pateyen yuddan emin. Ang-ang yu et endi yu pepsik!” Et pampateyen daddan emin e inusal da ispadah da. Nan-iguyud da annel idan nunman ni nangketey et pan-ibbeng dad dallin. Ey himmegep idad kapanhaadin Baal et

²⁶ i-hep dadda etan keyew ni tukud ni daka pandeyyawin Baal et giheben da.

²⁷ Ey nampi-ang dadda etan nengilinan ni batun Baal et pambahbahren da etan tempol et pambalin dan kakhilya ingganah nunya.

²⁸ Hanneya impahding Jehu ni nangkal idan kamandeyyaw nan Baal di Israel.

²⁹ Nem eleg tu bahbahren ida hu balituk ni heni bakan wadad Bethel niyad Dan ni daka daydayawa. Huyya hu et-eteng ni liwat ni impappanggulun Jeroboam e u-ungngan Nebat et u-unnudun idan tuud Israel.

³⁰ Kan APU DIOS nan Jehu ey “Impahding mu emin hu pinhed kun pehding muddan helag Ahab. Humman hu gaputun issapatah ku e

mampatul ali helag mu di deya Israel ingganah di pidwan inap-apum.”

³¹ Nem eleg peka-u-unnuden nan Jehu emin hu tugun nan APU DIOS e Dios ni Israel tep impap-pangngulu tudda hu tuud Israel ni manliwwat e henin impahding Jeroboam.

³² Yan nunman ni tsimpuh ey inlapun APU DIOS ni kapanpeek-ekut hu bebley idan helag Israel. Inapput Hasael e patul di Syria ida dakel ni bebley di Israel di gubat et i-dum tud bebley da.

³³ Ya bebley ni Israel ni wadad appit ni kasimmilin aggew di Jordan, ya Gilead, ya bebley ni helag Gad, ya bebley ni helag Reuben et ya bebley ni helag Manasseh, anin ya gilig ni Aroer ingganah di Gilead et ya Bashan di North.

³⁴ Emin ida impenahding Jehu et ya nekap-kapyan nampatulan tu ey neitudek etan di Liblul idan Patul di Israel.

³⁵ Netey et maikulung di Samaria et maihullul etan u-ungnga tun hi Jehoahas ni nampatul.

³⁶ Dewampulut walun toon hu nampatulan Jehu di Israel e yad Samaria nanha-adan tu.

11

Ya nampatulan Athaliah di Judah

¹ Yan nengamtaan nan Athaliah e netey etan u-ungnga tun patul e hi Ahasiah ey in-olden tun petteyen dan emin hu aaggi niya pamilyah Ahasiah.

² Nem hi Jehosheba e agin Ahasiah e u-unggan Jehoram e patul ey indalunuh tun inewit hi Joas e gelang ni lakin u-unggan Ahasiah anin etan kamengippaptek ni hi-gatu et tudda

itlud hakey ni kuwaltuh di Tempol ma-lat eleg mailegat ni pemetteyan Athalia idan aaggi tu.

³ Impaptek Jehosheba hi Joas e intattalu tud Tempol Apu Dios ni enem ni toon ni nan-apapuan Athaliah.

⁴ Nem yan meikkeppitun toon ni nan-apapuan Athaliah ey impaeyag etan ni padi e hi Jehoiada ida ap-apun guwalyan patul et ya apapun guwalyad baley tu et mekitebbalan idan hi-gatud Tempol APU DIOS. Impansapatah tuddan mansilbiddan ustuh ni patul et han tu peang-ang ni hi-gada hi Joas e u-ungnga lan eman ni patul e hi Ahasiah.

⁵ Kan Jehoiada ni hi-gaday “Mahapul ni henin-nuy hu pehding yu. Mangguwalya edum ni hi-gayud baley ni patul ni Sabaduh e kamengillin ni aggew.

⁶ Ey ya edum ey mangguwalyadda etan di Ehebe Sur. Ey yadda edum ey manha-ad idad appit ni beneg idan guwalyad baley ni patul.

⁷ Et yadda etan dewwan grupuh ni eleg manggunnun Sabaduh hu mangguwalyad Tempol APU DIOS et guwalyaan yu hi Joas.

⁸ Mahapul ni nakaddaddan kayun mangguwalyan etan ni patul e liktuben yu niya neuknut hu ispadah yu. Keiunnuunnud kayun hi-gatud lawwan tu. Ey patey yu kumpulmih ni meihnup ni hi-gatu.”

⁹ Inu-unnud idan ap-apun guwalya hu inhel Jehoiada ni pehding da. Inemung idan kamengipappangngulun nunman ni tellun grupuh hu tuu da, yadda manggunnun nunman ni Sabaduh et yadda negibbuh ni nangngunu.

¹⁰ Ey ingka-peng Jehoiada e padi idan nunman ni kamengipappanggulu idan pahul niyadda happiyaw lan David e patul ni neitlud Tempol.

¹¹ Humman idan guwalyan nangkeuknut hu ispadah da ey meipustuh idad hinanggan Tempol ey liktuben da etan patul et ya etan altar ma-lat guwalyaan da humman ni patul.

¹² Entanni ey impabudal nan Jehoiada hi Joas e u-ungnga lan eman ni patul e hi Ahasiah et ipapngget tun hi-gatu hu penget ni patul et idwat tun hi-gatu hu libluh ni neitudkan ni tugun ni pehding ni man-ap-apu et peamta da e hi-gatu law hu patul. Dinuyagan da ulu tun lana et itkuk da e kanday “Mannenneng kan mampatul!”

¹³ Dingngel nan Athalia hu ngaladdan tutu-u et yadda guwalya ey impapuut tun limmaw di Tempol APU DIOS et tu ang-angen hedin hipa kameipahpahding.

¹⁴ Ey inang-ang tu etan patul e immehneng di dagsin tukud ni heggeppan di Tempol e yadman hu kaehnengin patul. Ey yadda etan opisyal niyadda kamantangguyup ey immehneng idad dagsin etan ni patul. Ida kamampantetekkek hu tuun amleng da ey pampetnul da tangguyup da. Yan nenang-angan Athaliah idan nunya ey bini-ki tu balwasi tu et mantetekkek e kantuy “Sinelam yuwak! Sinelam yuwak!”

¹⁵ Ey hi Jehoiada e padi, in-olden tuddan kamengipappanggulu e kantuy “I-hep yud Tempol hi Athaliah ey patey yu hu hipan tuun mengippatnan mengihwang ni hi-gatu. Entan tu patey eyad bawang ni Tempol APU DIOS.”

¹⁶ Pinden da et ilaw da etan di eheb ni

kahehgepin kebayyun umlaw di baley ni patul et pateyen dadman.

¹⁷ Hi Jehoiada e padi ey impekitbal tuddan APU DIOS etan patul niyadda tuu ma-lat hi APU DIOS ni ebuh u-unnuden da. Ey impekitbal tu dama etan patul et yadda tuu ma-lat kayyaggud hu pandadaguyan da.

¹⁸ Entanniy limmaw ida tutu-ud tempol nan Baal et bahbahen da niya nambukli dadda pan-appitan anin idan tutu-u, et pateyen da hi Mattan e padin Baal di hinanggan nunman ni pan-appitan.

Impeguwalyan Jehoiada idan sindalu hu Tempol,

¹⁹ et hi-gatu niyadda ap-apun sindalu, yadda guwalyan patul et yadda guwalyad baley ni patul ey kinadwaan da hi Joas e patul ni nalpud Tempol et lumaw ida etan di baley ni patul e indalan da etan di Eheb ni Guwalya et an yumudung hi Joas di yuddungngan ni patul.

²⁰ Et man-am-amleng ida tuu ey melinggep law hu bebley da tep pintey da hi Athaliah di baley ni patul.

²¹ Hi Joas ey pitu toon tun nampatulan tud Judah.

12

Ya nampatulan Joas di Judah

¹ Nampatul hi Joas di Judah eman ni meikkep-pitun toon ni nampatulan Jehu di Israel. Nanhad di Jerusalem et mampatul ni na-pat ni toon. Hi Sibiah hu ngadan inetu e iBeersheba.

² Impahding tu hu kamengippeamleng di hinanggan APU DIOS eman ni ketaggun Jehoiada e padi tep tinenuttudduan tu.

³ Nem eleg tudda bahbahen etan kapandeyyawin bekken ni makulug ni dios, et eleg isiked idan tuun man-appit niya mengihheb ni insensoh diman.

⁴ Impaeyag Joas ida padi et kantun hi-gaday “Amung yudda pihhuh ni in-aliddan tuun in-appit dad Tempol APU DIOS: humman ida etan daka ibbayad ni pan-appitan da, yadda etan pihhu ni daka iddawat ngu dedan et yadda etan daka ibbayad hedin wada insapatah da.

⁵ Elan idan padi humman ni pihhuh ma-lat mausal ni pengiyayyaggudan ni kumpulmih ni nebahbah eyad Tempol.”

⁶ Nem nedatngan hu meikkadwampulut tel-lun toon ni nampatulan Joas ey endi pay hu neiyayyaggud di Tempol

⁷ et paeyag Joas hi Jehoiada et yadda edum ni padi et kantun hi-gaday “Kele eleg yu iyayyaggud hu nangkebahbah eyad Tempol? Entan ew law tu ala hu pihhuh ni kameemmung. Tep meippalpun nunya ey bekken law ni hi-gayu hu mengnged ni pihhu. Mahapul ni iddawat yu et mausal ni pengiyayyaggudan ni Tempol.”

⁸ Inebulut idan padi et abuluten da pay e bekken law ni hi-gada hu mengiyayyagud ni Tempol.

⁹ Immala hi Jehoiada ni et-eteng ni kaban et teleken tu gawwan hu-keb tu et tu iha-ad di dagsin kapan-appisid winannan ni heggeppan di Tempol. Et yadman hu pengihha-ad idan

padin kamanguwalyad heggeppan di Tempol idan pihhuh ni kaidawat idan tuun kaum-alin mandeyyaw.

¹⁰ Hedin napnu etan kaban ni pihhuh, imalidda etan kapantuddek ni patul niya etan keta-ta-geyyan saad tun padid Tempol et bilangen da ey inha-ad dad hambag et ikiloh da.

¹¹ Hedin negibbuh ni intudek da ustuh ni kiloh tu, indawat daddan kamengippaptek ni ngunud Tempol et ibeyad dad karpenter,

¹² yadda kamenginggunnun batun meussal et yadda kamampehhek ni batu. Hi-gada pay hu memeyyad idan keyew, niyadda nepahek ni batun mahapul et yadda edum ni beyyadan ni pengiyayyaggudan dan Tempol APU DIOS.

¹³ Nem endidman ni pihhuh hu meibbeyyad ni pengapyaan dan silber ni basuh, mahukung ni duyu, tangguyup, ya kameussal di kengkeh winu kumpulmih ni kameussal hu silber winu balituk ni mahapul di Tempol APU DIOS.

¹⁴ Tep humman ni pihhuh ey meussal ni penangdan idan kamampanggunnun pengiyayyaggudan dan Tempol.

¹⁵ Humman idan tuun kamampaptek ni ngunud Tempol ey ida kameiddinnel ni peteg et humman hu eleg mahapul ni an menahmahan hu neilawwan ni pihhuh.

¹⁶ Nem yadda etan pihhuh ni neiappit gapuh ni eleg pengu-unnudan ni Tugun APU DIOS niya gapuh ni nanliwatan ey eleg da ihha-ad di Tempol, nem meidwat idan padi.

Indawat Joas ida nengilinan ni ngunut nan hi

Hasael

¹⁷ Yan nunyan tsimpuh ey ginubat nan Hasael e patul ni Syria hu Gath et i-dum tud bebley tu. Ey tu pay kanemneman gubbaten hu Jerusalem.

¹⁸ Nem inlan Joas emin ida etan nengilinan ni in-appit ida lan neitu-nuddan tun patul e di Jehoshaphat, hi Jehoram, et hi Ahasiah et i-dum tuddad in-appit tun APU DIOS anin idan balituk ni neidulin di Tempol et yad baley ni patul et pailaw tun emin di Hasael e patul ni Syria et uma-allaw ida humman ni sindalu tud Jerusalem.

¹⁹ Emin hu impenahding Joas ey neitudek di Libluh idan Patul di Judah.

²⁰⁻²¹ Yadda opisyal tu e hi Josakar e u-ungngan Simeat et hi Jehosabad e u-ungngan Somer, ey nannemnem idan lawah ni pehding dan higatu et pateyen dad Bet Millo di keltad ni mampedayyud Silla. Humman ida kameidinnel ni konsihal tu. Ingkulung dad gungat idan patul di Bebley David et maihullul etan u-ungnga tu e hi Amasiah ni nampatul.

13*Ya nampatulan Jehoahas di Israel*

¹ Yan meikkadwampulut tellun toon ni nampatulan Joas e u-ungngan Ahasiah di Judah ey nampatul hi Jehoahas e u-ungngan Jehu di Israel et manha-ad di Samaria et man-ap-apun hampulut pitu toon.

² Nanliwat daman henin nan Jeroboam e u-ungngan Nebat e nemangulun nampatul et ipap-pangngulu tudda tuud Israel ni nanliwat. Ey

eleg tu isiked ni mengippahding ni lawah di hinanggan APU DIOS.

³ Humman hu gaputun bimmubbunget hi APU DIOS idan tuud Israel et i-abulut tun ennapputen idan Hasael e patul ni Syria et hi Ben Hadad e u-ungngatu.

⁴ Entanni ey nandasal hi Jehoahas ma-lat baddangan APU DIOS ey dingngel tu dasal tu tep inang-ang tu e nemahhig kapehpehding ni patul ni Syria idan tutu-ud Israel.

⁵ Et wadaen APU DIOS hu hakey ni man-apud Israel et ihwang tudda tuud Israel idan iSyria. Et luminggep ida mewan heni lan nunman.

⁶ Nem nanengtun eleg da iwalleng hu mengippahding ni lawah ni impappangngulu lan Jeroboam et manliwat ida. Ey nanengtun immen di Samaria etan hu tukud ni daka deyyawan biin dios e hi Asherah.

⁷ Entanni ey ekkut law natdaan ni ussalen Jehoahas ni ihangga tud gubat. Ebuh hu neliman sindalun nampangkebayyu, hampulun kalesah, et ya hampulun libun sindalu, tep nampatey idan patul ni Syria e henidda dep-ul ni nan-igsintu.

⁸ Emin hu impahding Jehoahas ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Israel.

⁹ Netey et ikulung dad Samaria et maihullul hu u-ungnga tu e hi Jehoas ni nampatul di Israel.

Ya nampulan Jehoas di Israel

¹⁰ Yan meikkatelumpulut pitun toon ni nampatulan Joas di Judah ey nampatul hi Jehoas e u-ungngan Jehoahas di Israel. Nanha-ad di

Samaria et man-ap-apun hampulut enem ni toon.

¹¹ Nanliwat daman APU DIOS e heni lan eman ni patul e hi Jeroboam e ipappangngulu tudda tuud Israel ni nanliwat.

¹² Emin hu impenahding Jehoas, anin etan ni nekigubatan tun Amasiah e patul di Judah e kei-ang-angan ni kinatuled ey neitudek di Liblul idan Patul di Israel.

¹³ Netey hi Jehoas et maikulung di Samaria di gungat idan patul ni Israel et maihullul etan u-ungga tu e hi Jeroboam ni nampatul.

Ya neteyyan Elisha

¹⁴ Hi Elisha e prophet ey nandegéh ey eleg meeggahi et patey tu law ey limmaw hi Jehoas e patul ni Israel et tu ang-angen. Kamannan-nangngih e kantuy “Ama! Ama! Hi-gam hu kamei-ellig etan di kalesa ey kebayyun inhanggan Israel di gubat!”

¹⁵ Kan Elisha ni hi-gatuy “Ale kan pana.” Inu-unnud Jehoas et an umla.

¹⁶ Kan mewan Elisha ni hi-gatuy “Tenged mu eya pana.” Singnged Jehoas etan pana ey intenged Elisha hu ngamay tud ngamay Jehoas.

¹⁷ Kan Elisha ey “Ibeghul mu eya habhabyen ni neihanggad Syria di appit ni kasimmilin aggew et ipenam diman.” Et ipenan Jehoas etan pana ey simmekuk hi Elisha e kantuy “Huttan hu panan APU DIOS ni mengapput idan iSyria! Peka-apputem ali iSyria di Aphek.”

¹⁸ Entanniy kan Elisha nan Jehoas ey “Iba-wek mud puyek eya pana.” Et iba-wek tun nampitlu.

¹⁹ Bimmunget hi Elisha etan ni patul et kantuy “Gullat et imba-wek mun neminlimma winu nemin-enem ma-lat peka-apputem ida iSyria. Mampitlu law ni ebuh pengapputam ni hi-gada.”

²⁰ Netey hi Elisha et maikulung.

Katootoon ni wadadda iMoab ni kaumlaw ni mengubbat idan iIsrael hedin negibbuh hu tsimpuh ni ketel.

²¹ Wada pinhakkey ni kapan-ikkulung idan iIsrael hu hakey ni tuun netey ey inang-ang dan iyyallidda iMoab et mengin-iibbeng ida etan ni annel ni netey di kulung Elisha et mamsik ida. Ey neitumuk etan annel ni netey di genit Elisha ey netaguan etan tuu et umehneng.

Ya gubat ni iIsrael niya iSyria

²² Nanelheltap ida iIsrael ni nampatulan Jehoahas tep pinalpaligat idan Hasael e patul di Syria.

²³ Nem et-eteng hu hemek APU DIOS ni hi-gada et eleg ida mekabbahbah gapu tep ya nehammad lan nekitbalan tun Abraham, hi Isaac et hi Jacob. Humman hu gaputun eleg tu iebulut ida mekabbahbah ingganah nunya.

²⁴ Netey hi Hasael e patul di Syria et meihullul hi Ben Hadad e u-unggatun nampatul.

²⁵ Inapput Jehoas e patul ni Israel hi Ben Hadad ni nampitlu et bangngaden tudda bebley ni piniliw Ben Hadad eman ni nampatulan ametun hi Jehoahas.

14

Ya nampatuln Amasih di Judah (2 Chronicles 25:1-24)

¹ Nampatul hi Amasih e u-ungngan Joas di Judah eman ni meikkadwan toon ni nampatuln Jehoas e u-ungngan Jehoahas e patul di Israel.

² Dewampulut lima toon tun nampatuln tud Judah e nanha-ad di Jerusalem et mampatul ni dewampulut heyam ni toon. Ya ngadan inetu ey hi Jehoaddin e iJerusalem.

³ Impahding tu hu kayyaggud di hinanggan APU DIOS, nem bekken ni henin impahding lan apu tu e hi David. Hi ametun hi Joas hu impeka-u-unnud tu.

⁴ Eleg tu bahbahen ida etan kapandeyyawin beken ni makulug ni dios, et eleg isiked idan tuun man-appit niya mengihheb ni insensoh diman.

⁵ Entanni ey nehammad law hu nampatuln Amasih ey impapetey tudda hu nimatey nan ametu e hi Joas e patul.

⁶ Nem eleg tudda papetey hu u-ungnga da tep inu-unnud tu hu inhel APU DIOS etan di Tugun Moses e kantuy “Beken ni lebbeng tun meippepetey hu a-ammed gapuh ni nambahulan ni u-ungnga da ey beken ni lebbeng tun meippepetey ida u-ungnga gapuh ni nambahulan idan a-ammed da. Ya hakey ni tuun nambahul ey mahapul ni meippepetey gapuh ni bahul tu.”

⁷ Entanniy pintey Amasih hu hampulun libun sindalun iEdom etan di kandan Valley of Salt. Sinekup tu pay hu Sela et hullulan tu ngadan tun Joktelel et humman ngadan tu ingganah nunya.

⁸ Entanni mewan ey nenu-dak hi Amasiah idan opisyal tud kad-an ni patul di Israel e hi Jehoas e u-ungngan Jehoahas e u-ungngan Jehu et ehelen da e kanday “Huyya inhel Amasiah e patul: ‘Tkay et manggubat ita.’ ”

⁹ Nem in-alig Jehoas hu nenumang tu e kantuy “Wada hu hebit di Lebanon e kantu etan ni keyew ni Sedar ey, ‘Tebulut mu et ahwaen ni u-ungngak hu hakey ni u-ungngam ni bii.’ Nem entanniy immali hu animal di muyung et pan-igsin tu humman ni hebit.

¹⁰ Inamtak e Amasiah e inapput mudda iEdom, et humman hu muka ippahhiyya. Ey kaka man-am-amleng gapuh ni nunman ni nengapputam et mandengel ka. Nem ya ittugun kun hi-gam ey entan kaukat mun an mekiggubbat. Kele ka menemmak ni ligat ni umhulun ni kebahbaham niya kebahbaham idan tuud Judah?”

¹¹ Nem kahing hi Amasiah. Et amungen Jehoas e patul di Israel ida sindalu tu, et manggubat idan Amasiah e patul di Judah di Bet Semes di Judah.

¹² Neapput hu sindalun Amasiah et mamsik idad baballey da.

¹³ Nambalin ni balud nan hi Jehoas hu patul di Judah e hi Amasiah e u-ungngan Joas e u-ungngan Ahasiah di Bet Semes. Nampalaw di Jehoas di Jerusalem et bahbahen da etan tuping ni luhud e inlapu dad Eheb e Epraim ingganah di Dugun Eheb. Limmaw ni dewanggatut ni mitroh hu kedukkey ni nebahbah ni luhud.

¹⁴ Inla dan emin hu balituk niya silber niya nangkebalol ni usal di Tempol APU DIOS et yad

baley ni patul.

Ey wadadda pay hu imbesik dan iJudah et mambanggad di Samaria.

¹⁵ Emin ida impahding Jehoas, anin ya nanggu-batan dan Amasiah e patul di Judah ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Israel.

¹⁶ Netey hi Jehoas et ikulung dad Samaria di gungat idan patul di Israel, et maihullul hi Jeroboam e u-ungnga tun nampatul.

¹⁷ Hi Amasiah e u-ungngan Joas e patul di Judah ey nambiyag pay ni hampulut liman toon meippalpun neteyyan nan Jehoas e patul ni Israel.

¹⁸ Emin ida etan edum ni impahding Amasiah ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Judah.

*Ya neteyyan Amasiah e patul di Judah
(2 Chronicles 25:25-28)*

¹⁹ Wadadda hu namplanuh ni memettey ni hitatud Jerusalem, et bumsik di Lakis nem inunud da et pateyen dadman.

²⁰ Imbanggad da annel tud Jerusalem et itakkay dad kebayyu et ikulung dad Bebley David di gungat idan patul di Judah.

²¹ Inhullul idan tutu-ud Judah hi Ussiah e u-ungngan Amasiah ni nampatul e hampulut enem hu toon tu.

²² Et yan nunman ni nampatul tu ey bi-nangngad tud gubat hu Elat et iyayyaggud tu.

Ya nampatul Jeroboam di Israel

²³ Yan meikkahampulut liman toon ni nampatul Amasiah e u-ungngan Joas e patul di Judah, ey nampatul hi Jeroboam e u-ungngan Jehoas di

Israel. Nampatul ni na-pat et hakey ni toon ey nanha-ad di Samaria.

²⁴ Nanliwat dama Jeroboam nan APU DIOS tep inu-unnud tu hu lawah ni impenahding lan Jeroboam e patul e u-ungngan Nebat e ipap-pangngulu tudda tutu-ud Israel ni manliwwat.

²⁵ Binangngad tud gubat ida bebley di nambattanan ni Lebo Hamat niya Netey ni Baybay. Humman hu insapatah APU DIOS e Dios ni Israel nan hi Jonah e prophet e u-ungngan Amittai di Gath Hepher.

²⁶ Tep inang-ang APU DIOS hu nemahhig ni ligat idan tuud Israel, ey endi kamemaddang ni higa-gada.

²⁷ Ey gapu tep eleg pinhed APU DIOS ni pakab-bahbahren tu hu Israel, wineda tu hi Jeroboam e patul ma-lat ihwang tu Israel.

²⁸ Emin hu impenahding Jeroboam e patul, yadda impahding tu, yadda nekigubatan tu, ya nemangngadan tun Damascus niya Hamat e bebley di Judah nunman et mambangngad ida huyyan bebley di Israel ey neitudek idad Libluh idan Patul di Israel.

²⁹ Netey hi Jeroboam et maikulung di Samaria di gungat idan patul di Israel, et maihullul etan u-ungngatun hi Sekariah ni nampatul di Israel.

15

*Ya nampatulan Ussiah di Judah
(2 Chronicles 26:1-23)*

¹ Yan meikkadwampulut pitun toon ni nampatulan Jeroboam di Israel, ey nampatul hi Ussiah e u-ungngan Amasiah di Judah.

² Hampulut enem hu toon tu eman ni nampatul tu et man-ap-apun nelimat dewwan toon e yad Jerusalem nanha-adan tu. Ya ngadan inetu ey hi Jekoliah e iJerusalem.

³ Kayyaggud hu impahding tu e kamengipeam-leng nan APU DIOS henin ametu e hi Amasiah.

⁴ Nem eleg tu bahbahren ida etan kapandeyyawin beken ni makulug ni dios, et eleg isiked idan tuun man-appit niya mengihheb ni insensoh diman.

⁵ Impandegéh nan APU DIOS hi Ussiah ni leprosy et eleg ma-kal humman ni degeh tu ingganah ni neteyyan tu. Neappil di hakey ni baley et ya etan u-ungnga tu e hi Jotham hu nengipahding idan ngunu tun patul.

⁶ Emin hu impahding Ussiah ey neitudek di Liblüh idan Patul di Judah.

⁷ Netey hi Ussiah et maikulung di Bebley David di gungat idan patul di Judah et maihullul hi Jotham e u-ungnga tun nampatul.

Ya nampatulan Sekariah di Israel

⁸ Yan eman ni meikkatelumpulut walun toon ni nampatulan Ussiah di Judah, ey nampatul hi Sekariah e u-ungngan Jeroboam di Israel. Nanha-adan di Samaria et man-ap-apun enem ni bulan.

⁹ Nanliwat nan APU DIOS henin impahding idan ammed tu. Inu-unnud tu hu impahding lan Jeroboam e patul e u-ungngan Nebat e impappangngulu tudda tuud Israel ni nanliwat.

¹⁰ Entanniy nannemnem ni lawah hi Sallum e u-ungngan Jabes et pateyen tu hi Sekariah e patul di hinanggaddan tuu et maihullul ni nampatul.

¹¹ Emin hu impahding Sekariah ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Israel.

¹² Huyya inamnuan etan lan inhel APU DIOS nan Jehu e kantuy “Mampatul ali helag mud Israel, nem meippappeg ni meika-pat ni inapapum ni ebuh.”

Ya nampatulan Sallum di Israel

¹³ Yan eman ni meikkatelumpulut heyam ni toon ni nampatulan Ussiah di Judah, ey nampatul hi Sallum e u-ungngan Jabes di Israel. Nanha-ad di Samaria et man-ap-apun hambulan.

¹⁴ Entanniy limmaw hi Menahem e u-ungngan Gadi di Samaria e nalpud Tirsa, et pateyen tu hi Sallum et maihullul ni nampatul di Israel.

¹⁵ Yadda impahding Sallum anin etan nemateyan tun patul da ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Israel.

¹⁶ Nunman ni nalpuan Menahem di Tirsa ey binahbah tu bebley e Tappuah anin idan bebley ni neihnup diman ingganah di Tirsa et pampateyen tudda hu tutu-un nampambebley diman tep eleg ida mansukkuh ni hi-gatu. Ey nambeghi tu egeh idan nampambutsug ni bii.

¹⁷ Nampatul hi Menahem e u-ungngan Gadi di Israel eman ni meikkatelumpulut heyam ni toon ni nampatulan Ussiah di Judah. Nanha-ad di Samaria et man-ap-apun hampulun toon.

18 Nem nanliwat nan APU DIOS tep inu-unnud tu hu impahding lan patul e hi Jeroboam e u-ungngan Nebat e impappangngulu tudda tuud Israel ni nanliwat.

19 Entanniy ginubat Tiglat Pileser e patul di Assyria hu Israel, et idwat Menahem ni hi-gatu hu umlaw ni telumpulut walun libun kiloh ni silber, ma-lat bumaddang humman ni patul ni Assyria ni hi-gatu et meihahhammad hu pan-apuan tu.

20 Inlan Menahem ida kekeddangyan ni tuud Israel humman ni pihhu ni indawat tu. Pinilit tu hu hanhakkey ni hi-gada et umidwat idan han neneliman palatah ni silber. Inlan Tiglat Pileser ida humman et eleg tu law gubaten Israel et maibangngad di Assyria.

21 Emin ida impenahding Menahem ni nampatulan tu e neitudek etan di Libluh idan Patul di Israel.

22 Netey et maikulung et maihullul hi Pekahiah e u-ungngatun nampatul.

Ya nampatulan Pekahiah di Israel

23 Yan eman ni meikkellimampulun toon ni nampatulan nan Ussiah di Judah, ey nampatul hi Pekahiah e u-ungngan Menahem di Israel. Nanha-adan di Samaria et man-ap-apun dewwan toon.

24 Nanliwat nan APU DIOS tep inu-unnud tu hu impahding lan patul e hi Jeroboam e u-ungngan Nebat e impappangngulu tudda tutu-ud Israel ni nanliwat.

25 Entanniy namplanuh ni lawah hi Pekah e u-ungngan Remaliah e ap-apun sindalun etan ni

patul e hi Pekahiah ni pehding tu e edum tudda neliman sindalun nalpud Gilead, et pateyen da etan di gawwan kapangguwalyaid baley ni patul di Samaria et hi-gatu maihullul ni nampatul.

²⁶ Emin hu impahding nan Pekahiah ey neitudek etan di Liblüh idan Patul di Israel.

Ya nampatulan Pekah di Israel

²⁷ Yan eman ni meikkellimampulu et dewwan toon ni nampatulan Ussiah di Judah, ey nampatul hi Pekah e u-ungngan Remaliah di Israel. Nanha-ad di Samaria et man-ap-apun dewampulun toon.

²⁸ Nanliwat nan APU DIOS tep inu-unnud tu hu impahding lan patul e hi Jeroboam e u-ungngan Nebat e ipappangngulu tudda tutu-ud Israel ni nanliwat.

²⁹ Yan nunman ni nampatulan Pekah ey ginubat mewan nan Tiglat Pileser e patul di Assyria hu Israel et sakupen tudda hu Ijon, ya Abel Bet Maakah, ya Janoah, ya Kedes, ya Hasor, yadda bebley di Gilead, Galilee niya Naptali et ilaw tudda hu nampambebley diman di Assyria et pambalin tuddan balud.

³⁰ Entanni ey namplanuh ni lawah hi Hoshea e u-ungngan Elah et pateyen tu hi Pekah e patul et maihullul ni nampatul. Inlapu tun nampatul di Israel eman ni meikkadwampulun toon ni nampatulan Jotham e u-ungngan Ussiah di Judah.

³¹ Emin hu impenahding Pekah ey neitudek di Liblüh idan Patul di Israel.

Ya nampatulan Jotham di Judah

³² Yan eman ni meikkadwan toon ni nampatuln Pekah e u-ungngan Remaliah di Israel ey nampatul hi Jotham e u-ungngan Ussiah di Judah.

³³ Dewampulut liman toon tun nunman ni nampatuln tu et man-ap-apud Jerusalem ni hampulut enem ni toon. Ya ngadan inetu ey hi Jerusha e u-ungngan Sadok.

³⁴ Kayyaggud ida impahding tu e kamengi-peamleng nan APU DIOS henin ametu e hi Ussiah.

³⁵ Nem eleg tu bahbahren ida etan kapandeyyawin dios ni beken ni makulug, et eleg isiked idan tuun man-appit niya mengihheb ni insensoh diman.

³⁶ Emin ida impahding Jotham ey neitudek di Libluh idan Patul di Judah.

³⁷ Yan nunman ni nampatuln tu hu nengilepuan APU DIOS ni nengipelaw nan Resin e patul ni Syria et hi Pekah e patul ni Israel ni mengubbat ni Judah.

³⁸ Netey hi Jotham et maikulung di Bebley David di gungat idan patul di Judah et maihullul hi Ahas e u-ungnga tun nampatul.

16

Ya nampatuln Ahas di Judah (2 Chronicles 28:1-27)

¹ Yan eman ni meikkahampulut pitun toon ni nampatuln Pekah e u-ungngan Remaliah di Israel ey nampatul hi Ahas e u-ungngan Jotham di Judah.

² Dewampulu toon tun nampatulan tu ey nanha-ad di Jerusalem et man-ap-apun ham-pulut enem ni toon. Eleg tu u-unnuden hu kayyaggud ni impahpahding nan apu tu la e hi David e patul, tep lawah impahpahding tu e beken ni pan-amlengan APU DIOS e Dios tu.

³ Inu-unnud tu lawah ni impenahding idan patul ni Israel, ey ginheb tu u-ungnga tun laki et iappit tud beken ni makulug ni dios. Ey inu-unnud tudda hu lawah ni peteg ni impenahding idan tutu-un dinegyun APU DIOS di diman ni bebley eman ni nalpuan idan helag Israel di Egypt.

⁴ Nan-appit ey ginheb tu insensoh etan idad kapandeyyawin beken ni makulug ni dios, yaddad duntug, niyad hengeg ni meyebyebe ni keyew.

⁵ Entanniy ginubat di Resin e patul ni Syria et hi Pekah e patul ni Israel hu Jerusalem et liktuban da, nem eleg da apputen hi Ahas.

⁶ Yan nunman dama hu nemangngadan ni patul di Edom ni Elat et degyunen tudda iJudah ni nambebley diman, et mambebley ida iEdom diman ingganah nunya.

⁷ Hi Ahas e patul ni Judah ey nenu-dak ni an mekihummangan etan ni patul ni Assyria e hi Tiglat Pileser et heninnuy inhel tu: “Hi-gak hu makulug ni bega-en mu. Ali ka et ihwang muwak ni patul ni Syria et ya patul ni Israel ni mengubbat ni hi-gak.”

⁸ Inlan Ahas ida silber, et ya balituk, di tempol et yadda ha-addan ni nangkebalol di baley ni patul et pailaw tu etan ni patul ni Assyria.

⁹ Et ipengulun Tiglat Pileser ida sindalu tu et da gubaten hu Damascus e bebley di Syria. Impambalin dadda tuudman ni balud et pambebleyan daddad Kir et pateyen da hu patul da e hi Resin.

¹⁰ Limmaw hi Ahas e patul ni Judah di Damascus et tu ang-angen hi Tiglat Pileser. Wadadman ey inang-ang tu hu hin-appil ni pan-appitan et palaw tun Uriah e padi hu pengiu-unnudan tu ma-lat mengapyan henin nunman.

¹¹ Et mengapya hi Uriah ni pan-appitan ni neka-ingneh nunman et gibbuhen tu ey eleg pay mambanggad hi Ahas.

¹² Dimmateng hi Ahas ni nalpud Damascus ey inang-ang tun negibbuh etan pan-appitan.

¹³ Et man-appit ni kagihheban animal, ya pagey niya meinum ey inwakgih tud pan-appitan etan kuheyaw ni in-appit tun pekid-dagyuman nan Apu Dios.

¹⁴ Ingkal Ahas etan sigud ni giniling di altar di hinanggab ni Tempol APU DIOS ni wada etan di nambattanan ni pakekapyo dan pan-appitan et ya etan di heggeppan Tempol et geliden da etan di pinigging nunman ni baluh ni pan-appitan.

¹⁵ In-olden Ahas nan Uriah e kantuy “Yan eyad et-eteng ni pan-appitan ni impekapyak hu pengiappisim ni kagihheban mei-appit ni kakkab-buhhan, yadda kagihheban pagey ni kamei-appit ni kamangkehilleng, yadda i-appit ni patul ni pagey ni kagihheba, yadda kamei-appit ni pagey niyadda i-appit ni tuun meinum niyadda kuheyaw ni animal ni kamei-appit ey iduyag mu eyad pakekapyan pan-appitan. Nem ya etan

giniling ni altar ey pan-appitan ku hedin wada pinhed kun amtaen.”

¹⁶ Et u-unnuden Uriah e padi emin hu intugun nan Ahas e patul.

¹⁷ Binukal nan Ahas e patul ida etan giniling ni kaliton ni meussal di Tempol ey nan-ekal tudda etan besen ni neipetuk diman. Ingkal tu pay etan et-eteng ni palyuk ni nekapyad giniling ni pengihha-adan ni danum etan di beneg ni hampulut dewwan giniling ni lakkitun baka et ipetuk tu etan di batu.

¹⁸ Ey gapu tep pinhed Ahas ni peamlengen etan patul ni Assyria ey ingkal tu etan tuka yuddunggid Tempol ni Sabaduh ey inlekbi tu etan kahehgepin patul di Tempol.

¹⁹ Emin ida impahding nan Ahas e patul ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Judah.

²⁰ Netey hi Ahas et ikulung dad Bebley David di gungat idan patul ni Judah et maihullul hi Hesehiah e u-ungnga tun nampatul.

17

Ya nampatulan Hosea di Israel

¹ Yan eman ni meikkahampulut dewwan toon ni nampatulan Ahas di Judah ey nampatul di Israel hi Hosea e u-ungngan Elah. Nanha-ad di Samaria et man-ap-apun heyam ni toon.

² Nanliwat nan APU DIOS nem beken ni henin nanliwatan idan neitu-nudan tun patul di Israel.

³ Entanniy ginubat Salmaneser e patul ni Assyria hi Hoshea et apputen tu et katootoon ey

mahapul ni mambeyyad hi Hoshea ni buwis ni hi-gatu.

⁴ Entanniy nannemnem hi Hoshea ni pehding tu et menu-dak ni opisyal tun an menghel nan So e patul di Egypt et bumaddang ni hi-gatu malat masiked hu pambeyyadan tun buwis etan ni patul ni Assyria. Nem neamtaan nan Salmaneser huyya et padpap tu hi Hoshea et ikelabut tu.

⁵ Entanniy ginubat Salmaneser emin hu bebley di Israel et liktuben ni sindalu tu hu Samaria ni tellun toon. Yan nunman ni meikkatlun toon,

⁶ e nunman hu meikkahyam ni toon ni nampatulan Hoshea ey hinggep Salmaneser e patul ni Assyria hu Samaria. Inlaw tudda iIsrael di Assyria et pambalin tuddan balud diman. Impambebley tudda edum di Halah, ya edum di neihnup di Wangwang e Habor di Gosan et yaddad bebley idan Medes.

⁷ Mukun neipahding huyyad Samaria ey tep nanliwat ida tutu-ud Israel nan APU DIOS e nengihwang ni hi-gadan neihbutan dad Egypt tep dinaydayaw da edum ni dios.

⁸ Inu-unnud da hu kapehding idan tutu-un dinegyun APU DIOS di diman ni bebley eman ni daka mengellin nalpuan dad Egypt ey daka ippenahding hu liwat ni impappangnguluddan nemangulun patul ni Israel.

⁹ Intattallu dan impenahding hu eleg pinhed APU DIOS e Dios da. Nengapya idan pandeyyawan etan idan beken ni makulug ni dios e nei-peng di bebley da.

¹⁰ Emin di kedunduntug et yaddad nehiduman ni hengeg ni keyew ey wada inha-ad dan tukud

ni pandeyyawan dan etan ni biin dios e hi Asherah.

¹¹ Emin ida mewan nangkeita-gey ni lugal ey daka pan-appisin kagihheban insensoh ni pandeyyaw daddan beken ni makulug ni dios heni lan impenahding idan nampambebley di-man ni dinegyun APU DIOS. Lawah impahpahding da et pabunget da hi APU DIOS.

¹² Dineyaw da hu beken ni makulug ni dios e humman intugun APU DIOS ni eleg da ippahding.

¹³ Intenu-dak tudda prophet ni menghel idan tuud Israel et yad Judah ni kantuy "Iwalleng yudda lawah ni yuka kapkapyaa. U-unnud yu Tugun kun indawat ku lan aammed yu niya indawat kun hi-gayu daman inhel ida eyan bega-en kuddan prophet."

¹⁴ Nem eleg mengu-unnud ida helag Israel e manghay ida. Henidda lan a-ammed da e eleg da iddinel hi APU DIOS e Dios da.

¹⁵ Inwalleng dadda Tugun APU DIOS ni ya nekitbalan tudda lan aammed da. Eleg da hengnguda hu tuka e-helan pehding da. Daka daydayawa hu endi silbi tun dios e kinapyan tuu et mambalin ida daman endi silbitu. Ey inu-unnud da hu kapehpehding idan edum ni tuun nambebley di nanlinikweh ni bebley da anin ni inhel APU DIOS ni hi-gada e eleg da ipahding humman.

¹⁶ Nginhay da emin hu Tugun APU DIOS e Dios da. Nengapyaddan dewwan i-ingngeh ni bukan gumek et dayawen da. Nengapyadda pay ni i-ingngeh ni biin dios e hi Asherah ey dineyaw da hi Baal et yadda bittuwen di kabunyan.

¹⁷ In-appit daddan kagihheba hu u-ungnga dan lalakki niya bibi-i etan idan beken ni makulug ni dios. Ida kamandinnel di kaheppitan kaman-ennap et ya maeyak ey ya pengippahdingan dan panliwwatan da hu wadan ingganah di nemnem da et pabunget da hi APU DIOS.

¹⁸ Humman binungetan APU DIOS ni hi-gada et pa-kal tuddad kad-an tu et ebuh hu helag Judah ni nanha-ad di bebley da.

¹⁹ Nem anin ida tuud Judah et eleg da u-unnuden hu tugun APU DIOS. Impahding da dama hu liwat ni impenahding idan tuud Israel.

²⁰ Et iwalleng law APU DIOS idan emin hu helag Israel. Impeapput tuddad buhul dan nengubat ni hi-gada ingganah ni nebahbah ida. Humman nengastigu tun hi-gada.

²¹ Yan nengappilan APU DIOS ni Israel di nan-ap-apuan David * ey piniliddan tutu-ud Israel hi Jeroboam e u-unggan Nebat ni patul da. Et ipappanggulun Jeroboam idan mengiwwalleng nan APU DIOS niya mengipahding ni lawah ni peteg ni liwat nan APU DIOS.

²² Et itultuluy idan tuun mengippahding ni emin ni lawah ni impahpahding Jeroboam

²³ ingganah eman ni impa-kal idan APU DIOS di bebley da et humman inamnuan ni inhel idelan bega-en tun prophet. Et humman hu neipahding

---

* **17:21** Hi David et ya u-ungnga tu e hi Solomon ey nan-ap-a-pudda lad emin di bebley idan helag Israel ingganah eman ni nengappilan Apu Dios idan tutu-un daka pan-ap-apui. Yadda bebley di north ey kanday Israel ey yadda bebley di south ey kanday Judah.

e inlaw idaddan iAssyria et mannaneng idadman ingganah nunya.

Ya nambebleyan idan iAssyria di Israel

²⁴ Nan-i-lin etan ni patul di Assyria ida tuun nalpud Babilon, yad Kuhat, yad Abba, yad Hamat niyad Sepharbaim et maihullul idan nambebley di Samaria. Tep hinggep da hu Samaria et yadda edum ni bebley di Israel et hi-gada mambebley diman.

²⁵ Huyyaddan tuun nalpud edum ni bebley ni nambebley di Samaria ey eleg da dayawen hi APU DIOS, et itu-dak nan APU DIOS hu layon et pampateyen tu edum ni hi-gada.

²⁶ Wada an nengipeamta etan ni patul ni Assyria e kantun hi-gatuy “Eleg amtaddan tuum ni impambebley mud Samaria hu mandeyyaw ni Dios diman, et itu-dak nunman ni Dios ida layon et pateyen tudda.”

²⁷ Gapuh nunman ey in-olden nunman ni patul e kantuy “Pambangngad yud Samaria hu hakey ni padin in-ali tayudya et ituttudduan tuddan pehding dan mandeyyaw ni Dios diman.”

²⁸ Et pambangngad da hu hakey ni padin helag Israel di Samaria et an mambebley di Bethel et ituttuddu tudda etan ni tuu hu pehding dan mandeyyaw nan APU DIOS.

²⁹ Nem humman idan immalin tuun nambebley di Samaria, ey nanengtun daka deyyawadda etan ida dios dad nalpuan dan bebley. Ey nengapyaddan tuttu-un da inha-ad etan idad kapandeyyawin kinapyaddan helag Israel.

³⁰ Yadda etan nalpud Babilon ey daka deyyawa etan kinapyadan dios e Sukkot Benat ngadan tu. Hedin yadda nalpud Buthah ey hi Nergal hu daka deyyawan dios da. Yadda dama nalpud Hamat ey hi Ashimah hu daka deyyawan dios da.

³¹ Yadda nalpud Ibbah ey di Nibhas nan hi Tartak hu daka deyyawan dios da. Yadda iSepharbaim ey daka i-appit hu u-ungnga dad dios da e di Adrammelek nan hi Anammelek.

³² Daka deyyawa dama hi APU DIOS nem lingge-man hu daka pillian mampeddin hi-gadan man-appit etan di kapandeyyawin beken ni makulug ni dios.

³³ Ma-nut daka deyyawa hi APU DIOS nem daka deyyawa damadda hu beken ni makulug ni dios da e daka iu-unnud di daka pehding di nalpuan dan bebley.

³⁴ Ingganah nunyay humman daka pehpehding e eleg da deyyawan ustuh hi APU DIOS niya eleg da u-unnuda Tugun tun indawat tuddan helag Jacob e nginedanan tun Israel.

³⁵ Yan eman ni nekitbalan APU DIOS idan helag Jacob ey kantun hi-gaday “Entan tu dayaw hu edum ni dios, entan panyuung yun hi-gada winu pansilbin hi-gada.

³⁶ Hi-gak ni ebuh hu DIOS ni nengipengulun hi-gayun meni-yan ni Egypt gapuh ni et-eteng ni kabaalak et hi-gak hu u-unnud yu. Panyuung kayun hi-gak niya pan-appit kayun hi-gak.

³⁷ Mahapul ni u-unnuden yudda tugun kun impatudek ku. Eleg mabalin ni deyyawen yu edum ni dios.

³⁸ Ey mahapul ni eleg yu liwwana etan nehammad ni nekitbalan kun hi-gayu niya entan tu dayaw hu edum ni dios.

³⁹ Mahapul ni u-unnuden yuwak AP-APU e Dios yu. Hi-gak hu mengihwang ni hi-gayud buhul yu.”

⁴⁰ Nem kahing ida e eleg da dengelen hu ehel tu et itultuluy dan ipahding hu lawah ni daka ippenahding ngu dedan.

⁴¹ Et humman hu ma-nut daka deyyawa hi APU DIOS nem da dama kadeyyawa hu beken ni makulug ni dios da. Ey kaitultuluy idan helag dan mengippahding idan nunman ingganah nunya.

18

Ya nampatulan Hesekiah di Judah

¹ Yan eman ni meikkatlun toon ni nampatulan Hoshea e u-ungngan Elah di Israel, ey nampatul hi Hesekiah e u-ungngan Ahas di Judah.

² Dewampulut lima toon tun nunman ni nampatulan tud Judah. Nanha-ad di Jerusalem et man-ap-apudman ni dewampulut heyam ni toon. Ya ngadan inetu ey hi Abijah e u-ungngan Sekariah.

³ Kayyaggud hu impahding tu e kamengippeamleng nan APU DIOS heni lan impahding ni ammed tu e hi David e patul.

⁴ Ingkal tudda etan kapandeyyawin tutu-un beken ni makulug ni dios. Nambukli tudda etan nengilinan ni batu. Binahbah tudda etan tukud ni daka penginnemnemni etan ni biin dios

e hi Asherah. Binahbah tu pay etan uleg ni gembang ni kinapya lan Moses ni nginedanan dan Nehustan tep kadaydayawaddan helag Israel ni in-appitan dan daka gihheban insensoh.

⁵ Hi Hesekiah ey nehammad hu dinel tun APU DIOS e Dios ni Israel. Endi kei-ingnehan tud edum ni nemangulun nampatul di Judah, anin idan etan ni neitu-nud ni hi-gatu.

⁶ Impannananeng tu tuka pengu-unnud APU DIOS e endi eleg tu u-unnuden idan Tugun ni indawat APU DIOS nan Moses.

⁷ Ey gapu tep binaddangan APU DIOS ey kayyag-gud emin hu nambalanan idan impahding tu. Nginhay tu etan patul di Assyria et isiked tun mambeyyad ni buwis ni hi-gatu.

⁸ Nekigubat pay idan iPilistia et apputen tudda et sakupen tu bebley da ingganah di Gaza et yadda edum ni bebley diman ni neguwalyaan anin idan et-eteng ni bebley.

⁹ Yan eman ni meikka-pat ni toon ni nampatulan Hesekiah, et yan meikkeppitun toon ni nampatulan Hoshea e u-unggan Elah di Israel, ey yan nunman hu nengubatan Salmaneser e patul ni Assyria ni Israel et liktuben idan sindalu tu hu Samaria.

¹⁰ Hinggep idan iAssyria hu Samaria eman ni meikkatlun toon e humman hu meikkahyam ni toon ni nampatulan Hoshea di Israel ey meikkane-nem ni toon ni nampatulan Hesekiah di Judah.

¹¹ Nan-ilaw nisi etan ni patul ni Assyria ida helag Israel di bebley tu e inlaw tu edum di Halah, yadda edum di neihnup di Wangwang

e Habor di Gosan et ya edum ey inlaw tuddad bebley idan Medes.

¹² Mukun neapput hu Samaria ey tep eleg da u-unnuden hi APU DIOS e Dios da. Nginhay da hu nekitbalan tun hi-gada ey eleg da u-unnudadda Tugun ni indawat Moses e bega-en tu. Eleg ida umdedngel ey eleg da pinhed ni mengu-unnud.

Ya nengubatan ni iAssyria ni Judah

¹³ Yan eman ni meikkahampulut epat ni toon ni nampatulanan Heseekiah di Judah ey ginubatan nan Sennakerib e patul di Assyria ida iJudah et sakupen tudda etta-teng ni bebley diman ni nehammad ni netuping luhud da.

¹⁴ Nenu-dak hi Heseekiah e patul ni Judah ni menghel nan Sennakerib di Lakis e kantuy “Ebbulutek e nambahullak! Ettu anhan et isiked mun mengubbat ni hi-gami. Iddawat ku hu hipan muka ibbaga.”

Hinumang nan Sennakerib e patul di Assyria et kantuy “Mahapul ni um-idwat ka, Heseekiah, ni hampulun libun kiloh ni silber et ya hanlibun kiloh ni balituk.”

¹⁵ Et idwat Heseekiah emin hu silber ni wadad Tempol et yad baley ni patul.

¹⁶ Ey nan-ekal tu balituk di lekbi et yad pamedingan ni Tempol et idwat tun Sennakerib.

¹⁷ Nem impalaw damengun nan Sennakerib e patul di Assyria hu dakel ni sindalu tun nalpud Lakis ni mengubbat ni Jerusalem e impanguluddan eta-gey ni opisyal tu. Dimmateng idad Jerusalem et manha-ad ida etan di dalan ni kapanggunnuiddan kamengapyan balwasid

gilig ni alak ni kadellanan danum ni kamelpu etan di lebeng di ahpat.

¹⁸ Impaeyag da hi Hesechia e patul nem intu-dak tu hu tellun opisyal tu et hi-gada an meki-dammun hi-gatu. Humman idan tellun opisyal ni an mekihummangan ey hi Eliakim e u-ungngan Hilkia e hi-gatu hu kamengippaptek ni emin ni hipan wadad baley nan patul, hi Sebna e sekretarih nan patul et hi Joah e u-ungngan Asap e hi-gatu hu kamengittuddek ni kamekapkapyad bebley.

¹⁹ Kan nunman ni ap-apun sindalun Assyria ni hi-gaday "Pinhed ni patul mid Assyria e et-eteng kabaelan tun amtaen hedin kela nealay kamakaddinnel hi patul e hi Hesechia.

²⁰ Kantuy 'Kaw kanyu nem wada kabaelan idan sindalu yun mekihanggan hi-gami? Kanyuy nelaing kayun mamplennuh niya kabaelan yun mekiggubbat, nem ehel ni ebuh ida huttan. Kaw hipa ni-man yuka ididdinel ni umbaddang ni hi-gayu et yuka nemnemneman mengubbat ni hi-gamin iAssyria?

²¹ Kele yu pandinnelan hu Egypt ni umbaddang ni hi-gayu? Hedin ya Egypt ey kamei-ellig di katlubbung e hedin humman ihhulkud mu ey lektattuy nahpung et masibik kumedek ngamay mu. * Henin nunman elaw ni patul di Egypt idan kamampebaddang ni hi-gatu.

²² Nem hedin kanyuy mandinnel kayun APU DIOS e Dios yu, ey kaw beken ni hi-gatu kan altar idan nambahbah nan Hesechia et ehelen

---

* **18:21 18:21** Ezekiel 29:6-7

tuddan tutu-ud Judah e hakey ni ebuh hu altar di Jerusalem ni pan-appitan da? †

²³ Imay kedi kumaddan et man-uungbal itsu. Ya patul ni Assyria ey kantuy 'Hedin wada dewwan libun sindalu yu, man iddawtan dakeyun dewwan libun kebayyun pantakkayan da.

²⁴ Nem kaw umgeladda makkaw ni ihangga yun hi-gami? Anin na-mun yadda nekakkapuy ni sindalun Assyria pekihhangga yu et eleg kayu umgegla. Anin ni kantu et wada ibbaddang ni Egypt ni hi-gayun kalesah et ya sindalun mantakkay di kebayyu et eleg kayu umgelan menanggan hi-gami.

²⁵ Hakey mewan ey kaw kanyu nem um-ali-ak ni an memahbah nunyan bebley hedin eleg iebulut nan APU DIOS? Ya kakulugan tu ey inhel tun hi-gak e um-ali kami ma-lat bahbahen mi eya bebley yu.' "

²⁶ Entanni ey kan di Eliakim, hi Sebna ni hi Joah nunman ni opisyal ey "Ettu anhan et i-hel mun hi-gamin bega-en mud Aramaic, haggud han-awat mi. Entan tu i-hel ni hi-gamin Hebrew tep dedngelen ida eman ni tutu-un wadad kad-an ni tuping ni luhud."

²⁷ Nem kan kumedek nunman ni ap-apuy "Eleg, tep eleg tuwak itu-dak ni ap-apuk ma-lat ya patul yu niya hi-gayun ebuh pengippeamtaan kun nunyan nakka pan-e-hela. Pinhed kun dedngelen ida daman tutu-un kamanyuyyudung di tuping, et amtaen da e hedin eleg kayu

---

† **18:22 18:22** Ang-ang yu Isaiah 36:7 et ya 2 Chronicles 31:1.

mansukkuh, man kennen dalli dama tai da ey innumen dalli mimi da henin hi-gayu!"

²⁸ Et umehneng humman ni opisyal et itkuk tun in-ehel tud Hebrew e kantuy "Dengel yu hu pinhed ni kamedeyyaw ni patul di Assyria ni amtaen yu!

²⁹ 'Ang-ang yu et eleg dakeyu haulen nan Hesehiah tep eleg dakeyu han-ihwang di pehding kullin hi-gayu gapuh ni et-eteng ni kabaalak.

³⁰ Ey entan tu iebulut ni dakeyu ihaphapitan ni mengiddinnel nan APU DIOS. Anin ni kantuy nanna-ud ni ihhehwang dakeyun APU DIOS, et entan tu kukkullug. Entan tu nemnemnem e ihhehwang dakeyun hi-gatun ellian idan sindaluk ni iAssyria ni an mengubbat ni hi-gayu et sakupen mi eya bebley yu.

³¹ Entan kaya tu deddengngel hi Hesehiah! Hidak e patul ni Assyria ey mandalen dakeyun meukkat eyad bebley yu et mansukkuh kayu. I-abulut kun anin ni kennen yudda lameh ni intanem yun grapes niya figs ey anin ni manehhul kayud hibuy yu,

³² ingganah kedettengan ni pengillawwan dakeyud edum ni bebley ni yu pekibbebleyan. Humman ni bebley ni pengillawwan dakeyu ey heni dama eyan bebley yun wada emin mahapul yu henin grapes ni kapyaan yun meinum, ya wheat ni kapyaan yun sinapay, ya lameh ni olibah ni kennen yu niya kapyaan yun lana. Ey dakel hu danum ni putsukan. Hanneya meippahding hedin u-unnuden yu hu olden kun mansukkuh kayu ma-lat eleg kayu matey nem meteggu kayu. Entan nisi tu kulug hu e-helen

Hesekiah anin ni kantuy ihhehwang dakeyun APU DIOS.

³³ Tep ya kakulugan tu ey endi hakey ni bebley ni inhewang idan dios dan hi-gak e patul di Assyria.

³⁴ Kaw hannemnem yu neipahding idan tutu-ud Hamat, yad Arpad, yad Sepharbim, yad Hena niyad Ibbah e indinel dadda dios dan mengihwang ni hi-gada, nem eleg ida baddangan nunman idan dios da? Hanniman mewan hu Samaria e eleg meihwang di et-eteng ni kabaelan mi.

³⁵ Kaw wada ew ngu hakey ni dios idan nunyan bebley ni nengihwang ni hi-gadad et-eteng ni kabaelan ku? Et humman hu, kele yu nemnemnemen e kabaelan APU DIOS ni ihhehwang hu Jerusalem?' " †

³⁶ Nem ida kaum-eneeneng hu tuu e endi himmumang, tep humman hu intugun Hesekiah ni hi-gada.

³⁷ Yadda etan tellun opisyal e di Eliakim e u-ungngan Hilkiyah e kamampaptek ni baley ni patul, hi Sebna e daka pantuddek, et hi Joah e u-ungngan Asaph e kamengippaptek ni importanteh ni papel, ey nambangngad idad kadan Hesekiah e patul. Bini-ki da balwasi dan lemyung da et idaddatteng dan hi-gatun emin hu inhel etan ni opisyal ni patul ni Assyria.

19

Ya neihwangan ni Jerusalem

---

† 18:35 18:35 [32-35] Ang-ang yu hu Isaiah 36:18-20.

¹ Dingngel Heseekiah hu indaddatteng idan nunman ni tellun opisyal tu, ey bini-ki tu balwasi tun lemyung tu, et mambalwasin langgusih et lumaw di Tempol APU DIOS.

² Intu-dak tud kad-an ni prophet e hi Isaiiah e u-ungngan Amos di Eliakim e opisyal tun kamengippaptek ni baley ni patul, hi Sebna e sekretarih et yadda kamengipappangngulun papaddi e nampambalwasiddan emin ni langgusih.

³ Limmaw ida et kandan Isaiiah ey “Henin-nuy hu inhel Heseekiah: ‘Yan nunyan aggew ey mekastigu itsu, manhelheltap itsu, niya mebabba-ingan itsu. Mei-ellig itsun nunyad man-ungngan biin iyyallin meukkat hu gelang, nem na-puhan ni elet tu.

⁴ Intu-dak ni patul ni Assyria hu ap-apun sindalu tu, et taltalanggaen tu hu Dios tayun wadan ingganah. Nem hamban anhan dingngel APU DIOS e Dios mu humman idan in-inhel tu et kastiguen tudda ey. Et humman hu, pandasal ka anhan nan Apu Dios, ma-lat baddangan daitsun tutu-un natdaan.’ ”

⁵ Dingngel Isaiiah hu impaad nan patul e hi Heseekiah,

⁶ ey impalaw tu humang tun hi-gatu e kantuy “Kan APU DIOS ey ‘Entan takut idan inhel ni ap-apun sindalun patul ni Assyria e kantuy eleg daka ihhehwang ni hi-gak.

⁷ Tep pedngel kullin nunman ni patul hu kae-ehheladdan tutu-ud bebley tu, et humman alin dedngelen tu umhulun ni pambangngadan tud bebley da et hannak ali papetey diman.’ ”

Ya hakey mewan ni impenattakut idan

iAssyria idan iJudah
(Isaiah 37:8-20)

⁸ Entanni ey dingngel nunman ni opisyal ni Assyria e hini-yan ni patul da hu Lakis, et immen e kamekiggubbat di Libnah e neihnup ni bebley et unuden tudman et wada tu ibegan hi-gatu.

⁹ Yan nunman ey dingngel ni patul ni Assyria e kamengelli hi Tirhakah e iKus e patul ni Egypt ni mengubbat ni hi-gatu. Impalaw tu ni hu tudek tun Heseekiah di Judah et han lumaw ni mekiggubbat ni patul ni Egypt.

¹⁰ Kantud tudek tuy “Hi-gam e Heseekiah ey entan kaheul mun inhel ni dios mu, anin ni kantuy eleg mi hansakup ni iAssyria hu bebley yun Jerusalem. Entan tu kukkullug, anin ni hinammad nunman ni dios mun inhel huttan.

¹¹ Kaw eleg mu dengelen hu impahpahding ni papatul ni Assyria ni linggeman ni bebley ni pinhed dan bahbahen? Tam neala ni binahbah dada. Kaw kammu nem hedin hi-gayu, man meihwang kayu?

¹² Binahbah idan aammed kun nunman hu bebley ni Gosan, ya Haran niya Reshep. Ey nam-patey dada iBetheden e nambebley di Telassar. Attu et inhewang idan dios da ey? *

¹³ Niya attu et neihwang ida patul di Hamat, yad Arpad, yad Sepharbaim, yad Hena ni yad Ibbah ey? † Tam nangeendiddan emin!”

---

* **19:12 19:12** Yadda bebley ni negadan deya e wadaddad Mesopotamia e Iraq hu ngadan tun nunya. † **19:13 19:13** Yadda bebley ni negadan deya ey wadadad Syria nunya.

¹⁴ Inlan Heseekiah humman ni tudek et bid-biden tu et lumaw di Tempol. Binekyag tud hinanggan APU DIOS

¹⁵ et mandasal e kantuy “APU DIOS e Kabaelan tun emin e Dios ni Israel ni yimmudung ni man-ap-apud ahpat ni kad-an idan anghel, hi-gam ni ebuh hu Dios. Hi-gam ni ebuh Ap-apun emin idan nan-ap-apuan di kebebbley eyad puyek. Hi-gam ni ebuh nanletun kabunyan et ya puyek.

¹⁶ APU DIOS, dengel mu anhan eya nakka pampehemmehemeki, ey ang-ang mu anhan eya kameippenahding ni hi-gami. Dengel mu mewan hu kapenaltalangan Sennakerib ni hi-gam e Dios ni wadan ingganah.

¹⁷ APU DIOS, inamta mi e makulug numan ni neipahding eya intudek tu e binahbah ida lan eman ni papatul ni Assyria hu dakel ni bebley, et pambalin dadda humman ni bebley ni eleg mebebley et endi law silbi da.

¹⁸ Nanggiheb dadda beken ni makulug ni dios di diman idan bebley, tep humman ida ey i-ingngeh ni ebuh e nekapyad keyew niya batun pinaot ni tuu.

¹⁹ Nem yan nunya, APU DIOS e Dios mi, ey ihwang dakemi anhan idan iAssyria, ma-lat pengamtaan idan tutu-ud kebebbley eyad puyek e hi-gam ni ebuh hu Dios.”

*Ya impaad Isaiiah nan Heseekiah
(Isaiiah 37:21-38)*

²⁰⁻²¹ Entanni et palaw Isaiiah e u-ungngan Amos hu tudek tun Heseekiah et ehelen tun hi-gatu hu humang APU DIOS di dasal tu. Kantuy

“Huyya inhumang APU DIOS e Dios ni Israel. Kantuy ‘Dingngel ku dasal mu meippanggep nan Sennakerib e patul ni Assyria. Et huyya hu e-helek ni hi-gatu: Yadda tutu-uk di Zion e Jerusalem ey dakeyu kapippihulan Sennakerib ey dakeyu kataltalanggai. Ida kamanwigwigiwig ey ida kamanggalalakgak hu bibi-in menangan ni hi-gayun kamemsik.

²² Kaw hipa pinihul yu et taltalangaan yu hedin beken ni hi-gak e Dios ni Israel e kayyag-gud ni peteg?

²³ Bineal mudda opisyal mu et ipahhiya dan hi-gak e gapuh idan kalesah yun yuka ussalad gubat niya sinekup yudda keta-ta-geyyan ni duntug di Lebanon, et panlengehen yudda ettata-gey ni keyew e sedar niya kekakkayyaggudan ni cypress. Impahhiyam mewan e dinteng mu hu gawwan mahdel ni muyung.

²⁴ Muka ippahhiya e nangku-ku kayun hibuy idad bebley ni sinekup yu et pan-inumen yu danum diman. Ey muka ippahhiya e inupup mu hu Wangwang e Nile di Egypt, et mema-ganan ma-lat man-agwat ida sindalum.

²⁵ Nem kaw eleg yu amta e implanuh ku dedan ni nebayag e henin nunman meippahding? Et deh e neipahding tu-wangu! Hi-gak hu nengid-wat ni kabaelan yu, et pambahbahren yudda bebley ni nangkehammad ni tuping hu luhud da.

²⁶ Et humman hu, yadda tutu-udman ni bebley ey endi kabaelan da. Simmakut ida et nelakah nengapputam ni hi-gada. Heniddan pakatmel ni helek e nelakah ni iddeyapdap. Ey heniddan

helek ni simmemel di atep ni baley e kamekling hedin nemahhig petang.

²⁷ Nem inamtak ni emin hu elaw mu, ya muka pehpehding niya muka lallawwi. Ey inamtak e nemahhig bunget mun hi-gak.

²⁸ Et gapuh tep dingngel ku nemahhig ni bunget mun hi-gak niya nemahhig ni muka pampahhiya, ey tetbengek hu eleng mu niya hadak bungut mun gumek, et pebangngad dakad nalpuam e iddalan mud keltad ni dinlan mun immali.' "

²⁹ Kan Isaiah nan Heseekiah ey "Huyyalli pengi-ang-angan mun pengihwangan APU DIOS eyan bebley. Meippalpun nunya ingganah alin balin tu, ey mengngan kayun kaillameh idan nealay simmemel. Nem yan meikkatlun toon ey mantennem kayun pagey niya grapes, et hi-gayu mengenni niya mengngan ni illameh idan nunman ni ittanem yu.

³⁰ Kayyaggud ali biyag idan tutu-ud Judah ni natdaan di gubat. Meihhammad idad bebley da niya medakkel hu helag da ey umkedangyan ida. Heniddalli neitnem ni limmehed lamut tud puyek e mekallameh ida.

³¹ Wadaddalli metdaan di Jerusalem et yad Duntug e Zion tep hi APU DIOS, ey hinammad tun ninemnem e pekullug tudda huyya."

³² Kan mewan Isaiah ey "Heninnuy hu inhel APU DIOS meippanggep ni patul di Assyria: 'Eleg mabalin ni an umhegep niya tu pellaw panetu, anin ni hakey, di deya Jerusalem. Endi sindalu tun nanhappiyaw ni um-alin an meihnup eyad bebley. Ey endi da pan-ippiggil ni batu niya eleg

da pan-ippu-ul hu puyek ma-lat pengidlanan dan umhegep eyad bebley.

³³ Humman ni patul ni immali ey eleg umhegep eyad bebley, nem mambangngad e iddalan tud dinlan tun immali. Hi-gak e hi APU DIOS hu nanghel idan nunya.

³⁴ Guwalyaak huyyan bebley ey ippaptek ku ma-lat kaideyawak. Peamnuk hu hinammad kun inhel ni nunman nan hi David e bega-en ku.' " †

³⁵ Yan nunman ni hileng ey limmaw hu hakey ni anghel nan APU DIOS di nangkampuan idan iAssyria et pateyen tu hanggatut et newalu et liman libun sindalu da. Et yan newa-waan tu ey kepuppullay hu annel idan nangketey ni sindalud kampu da.

³⁶ Humman binsikan nan Sennakerib e patul ni Assyria et mambangngad di Nineveh.

³⁷ Entanni et hakey ni aggew ey immen hi Sennakerib ni kamandeyyaw di tempol ni dios tun hi Nisrok ey limmaw ida dewwan u-ungnga tun laki e di Adrammelek nan Sareser et patyen da hi ameda e inusal da ispadah da et bumsik idad Ararat. Et meihullul ni nampatul hi Esarhaddon e hakey ni u-ungnga tun laki.

20

*Ya nandegehan patul e hi Hesekiah et ya yinaggudan tu
(Isaiah 38:1-8, 21-22; 2 Chronicles 32:24-26)*

---

† 19:34 19:34 Ang-ang yu hu 2 Samuel 7:16.

¹ Entanni ey nandegéh hi Heseekiah et innang ni mettey. Limmaw hi Isaiáh e prophet e u-unggan Amos et tu ang-angen et kantun hi-gatuy “Kan APU DIOS ey eleg ka umyaggud. Et humman hu, iyayyaggud mun emin hu hipan mahapul ni iyayyaggud mu et mandaddan ka, tep mettey ka.”

² Dingngel Heseekiah humman ey nanligguh et ihangga tud dingding et mandasal e kantuy

³ “APU DIOS, nemnem mu anhan e impannanang kun nansilbin hi-gam. Endi edum ni nak inenu-unnud nem hi-gam ni ebuh, niya impahding kun emin hu kamengippeamleng ni hi-gam.” Ginibbuh tun nandasal ey kamannannangngih e nemahhig lemyung tu.

⁴ Hini-yan Isaiáh hi Heseekiah e patul, nem yan wada hi Isaiáh etan di gawwan etan ni mahkang ni dallin nunman ni baley patul, ey kan APU DIOS ni hi-gatuy.

⁵ “Pambanggad kad kad-an Heseekiah e apapuddan tuuk et ehelen mu e kammuy ‘Hi-gak ni AP-APU e Dios eman ni ammed mu e hi David ey dingngel ku dasal mu ey inang-ang ku lewam. Peyaggud daka et melebbah hu tellun aggew ey dammutun umlaw kad Tempol ku.

⁶ Pambiyag daka pay ni hampulut liman toon. Ihhehwang daka, anin eyan bebley e Jerusalem, di hipan ippahding ni patul ni Assyria. Ippaptek ku huyyan bebley tep huyya impakulug kun bega-en ku e hi David niya ma-lat kaideyawan ku.’ ”

⁷ Et ehelen Isaiáh etan idan kamampaptek etan ni patul e um-aladdan bulung ni fig et teptepen

da et iepuap da etan di pelha tu et mapwahan.

⁸ Kan Heseekiah ey “Hipa pengi-immaturan ku e makulug ni peyaggud tuwak nan APU DIOS, et melebbah hu tellun aggew et dammutun nak mandeyyaw di Tempol tu?”

⁹ Kan Isaiiah ey “Wada peang-ang APU DIOS ni hi-gam ni pengi-immaturan e um-amnu inhel tu. Hipa pinhed mun pengi-immaturan, umtu-lu hu allinnew ni agdan ni hampulun akad ni mampeehpat winu mampeehpen ni hampulun akad.”

¹⁰ Kan Heseekiah ey “Nelakah ni mampeehpat hu allinnew ni agdan ni hampulun akad nem ya mampeehpen. Pinhed kun um-ehpen ni hampulun akad.”

¹¹ Nandasal hi Isaiiah nan APU DIOS et peehpen APU DIOS ni hampulun akad hu allinnew etan ni agdan ni kinapya lan patul e hi Ahas.

Yadda nalpud Babilon

¹² Yan nunman ni tsimpuh ey dingngel ni patul di Babilon e hi Merodak Baladan e u-unggan Baladan, e nandeghe hi Heseekiah e patul, nem yimmaggud. Et mantudek ni hi-gatu et pailaw tu e wada pay in-unnud tun indawat tun hi-gatu.

¹³ Inapngan Heseekiah ida humman ni immalin iBabilon et peang-ang tun hi-gadan emin hu kinedangyan tun wadad bodegah tu, yaddan silber, yadda balituk, yadda kapampebanglun kennen, yadda lana, yadda usal tud gubat niya emin hu hipan nebalol ni tenged tu. Impeang-ang tun emin hu wadad bodegah tu niyad nan-ap-apan tu, endi eleg tu peang-ang ni hi-gada.

¹⁴ Entanni ey limmaw etan prophet e hi Isaiah di kad-an Heseekiah et kantuy “Attu nalpuan idan nunman ni tutu-u niya hipa inhel dan hi-gam?” Kan Heseekiah ey “Nalpuddad Babilon e naka-iddawwin bebley.”

¹⁵ Kan mewan nan Isaiah ey “Hipa inang-ang dad baley mu?” Hinumang nan patul e kantuy “Inang-ang dan emin hu kinedangyan ku. Endi hu eggak peang-ang ni hi-gada.”

¹⁶ Et kan Isaiah ni hi-gatuy “Dengel mu eya inhel APU DIOS:

¹⁷ Medettengan ali aggew ni pengibsikan idan iBabilon ni emin ni wada eyad baley mu, anin idan inemung idelan aammed mu ingganah nunya, et endi an metdaan. * Huttan inhel APU DIOS.

¹⁸ Meillaw idalli edum ni helag mud Babilon et mapnahan ida et ingunwan da hu patul diman.”

¹⁹ Ya nan-awat nan patul e hi Heseekiah ey mewedda linggep nunman ni ketaggu tu. Et kantuy “Kayyaggud huttan ni inhel mun hi-gak ni impeamtan APU DIOS.”

Ya nepappegan ni kapan-ap-apuin Heseekiah

²⁰ Emin ida impahding Heseekiah, yadda kinapya tu, ya binehwat tun et-eteng ni panemmungan ni danum, ya kina-utan tud dallem ni puyek ni nengipedalnan tun danum et umli etan di et-eteng ni bebley ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Judah.

²¹ Netey hi Heseekiah et maihullul etan uunggatun e hi Manasseh ni nampatul.

---

* **20:17 20:17** Ang-ang yu hu Daniel 1:2 et ya 5:3.

21

Ya nampatulan Manasseh di Judah

¹ Hampulut dewwan toon Manasseh ni nampatulan tud Judah, et nampatul ni nelimat lima toon e yad Jerusalem nanha-adan tu. Ya ngadan inetu ey hi Hepsibah.

² Nanliwat nan APU DIOS hi Manasseh tep impahding tudda lawah ni henin impenahding idelan nampambebley diman ni dinegyun APU DIOS eman ni kapengelliiddan aammed tun helag Israel ni nalpuan dad Egypt.

³ Impeyayyaggud tudda kapandeyyawin beken ni makulug ni dios ni binahbah nan ametu e hi Heseekiah. Ey impekanya tu pan-appitan nan Baal niya nengapyaddan i-ingnegeh etan ni biin dios e hi Asherah e henin impahding Ahab e patul ni Israel. Niya dineyaw tudda bittuwen.

⁴ Nengapya pay ni pan-appitan idan beken ni makulug ni dios etan di Tempol ni kan APU DIOS ni pandeyyawan ni hi-gatu.

⁵ Ey nengapyan pan-appitan idan bittuwen etan di dewwan dallin ni Tempol.

⁶ In-appit tu pay ni kagihheba hu u-ungnga tun laki, impahding tu hu ayak, ya man-ennap, ya magic, ey nandinelan tudda mapelad niya kamammagguway. Et gapuh idan nunman ni nemahhig ni lawah ni impenahding tun panliwwatan ey impabunget tu hi APU DIOS.

⁷ Inha-ad tu pay hu penginnemneman da etan ni biin dios e hi Asherah di Tempol APU DIOS. Ey humman ni impahding tu ey lawah ni peteg tep inhel lan APU DIOS nan David et hi

Solomon e u-ungnga tu e kantuy “Emin di nambebleyan idan hampulut dewwan helag Israel ey yadya Jerusalem eyad Tempol ku hu pinilik ni pandeyyawan yun ngadan kun ingganah.

⁸ Hedin pannananeng idan helag Israel ni u-unnuden ni emin Tugun kun indawat ku lan bega-en ku e hi Moses, ey eggak i-abulut ni ida medegyun eyad bebley ni indawat kudda lan aammed da.”

⁹ Nem eleg u-unnuden idan iJudah tep impappanggulun Manasseh ida tuun mengippahding ni panliwwatan, e nehalhalman nem ya impahding idelan nambebley diman ni dinegyun APU DIOS eman ni nalpuan idan aammed dan helag Israel di Egypt.

¹⁰ Huyya inhel APU DIOS idan prophet tu:

¹¹ “Impahding Manasseh ida huyyan lawah ni peteg e nehalhalman pay ni liwat nem ya impahding idelan iAmorite. Ey impappanggulu tudda tutu-ud Judah ni mandeyyaw ni dios ni kinapyan tuu.

¹² Et humman hu, hi-gak e AP-APU e Dios Israel ey peellik hu memahbah ni Jerusalem et ya Judah et emin idalli menggel ni neipahding ey metngadda.

¹³ Kastiguen ku hu Jerusalem henin impahding kun Samaria ey henin impahding kun patul ni Israel e hi Ahab et yadda helag tu. Endiek hu tutu-ud Jerusalem e kamei-ellig ni pakadda-nihak et henin duyun nakadda-nihan et meihakkub.

¹⁴ Anin idallin etan ni metdaan ni tuuk ey iwwalleng kudda et alen idaddan buhul da anin ni limmu da.

¹⁵ Hanneya pehding kun tutu-uk tep nanliwat idan hi-gak, niya impabunget da-ak neipalpu dedan eman ni neni-yanan ni aammed dad Egypt ingganah nunya.”

¹⁶ Dakel ni peteg hu impapetey nan Manasseh ni tuun endi bahul da, et kamei-ellig ni nalbeng hu keltad di Jerusalem ni kuheyaw da meipalpu hengeg tu ingganah di utduk tu. Nei-dum idad impahding tun panliwwatan e impappang-gulu tudda tuud Judah ni mandeyyaw ni beken ni makulug ni dios.

¹⁷ Emin ida impahding Manasseh, anin idan lawah ni kinapkapy tu ey neitudek etan di Liblul idan Patul di Judah.

¹⁸ Netey hi Manasseh et maikulung etan di garden di baley tu e garden Ussa et maihullul hu u-ungnga tu e hi Amon ni nampatul.

Ya nampatulan Amon di Judah

¹⁹ Dewampulut dewwa hu toon Amon eman ni nampatulan tud Judah, et nampatul ni dewwan toon e yad Jerusalem ni nanha-adan tu. Ya ngadan inetu ey hi Meshullemet e u-ungngan Harus e iJotbad.

²⁰ Lawah ida impahpahding tu e kapekabballawan APU DIOS, heniddan impahding lan ametu e hi Manasseh.

²¹ Inu-unnud tu hu impenahding ametu ey dineyaw tudda beken ni makulug ni dios ni dinaydayaw ametu.

²² Inwalleng tu hi APU DIOS e Dios idan aammed tu ey nginhay tu tugun tu.

²³ Entanniy ey namplanuh ida opisyal Amon et pateyen dad baley tu.

²⁴ Nem pintey damaddan iJudah hu nematey ni hi-gatu, et ihullul da hi Josiah e u-ungngatun nampatul.

²⁵ Emin ida impahding Amon ey neitudek etan di Libluh idan Patul di Judah.

²⁶ Ingkulung da hi Amon di garden Ussa, et maihullul hi Josiah e u-ungngatun nampatul.

22

Ya nampatulan Josiah di Judah

¹ Walun toon hi Josiah eman ni nampatulan tud Judah, et mampatul ni telumpulut hakey ni toon e nanha-ad di Jerusalem. Ya ngadan inetu ey hi Jedidah e u-ungngan Adaiyah e iBoskat.

² Impahding Josiah hu kamengippeamleng nan APU DIOS e inu-unnud tu hu impahding lan ammed tu e hi David e patul. Ey impannananeng tun mengippahding ni kayyaggud.

Ya nehamakan etan ni neitudekan ni Tugun

³ Ya eman ni meikkahampulut walun toon ni nampatulan Josiah, ey intu-dak tu etan sekretarih tu e hi Sapan e u-ungngan Asaliah ey inapapun Meshullam di Tempol et iolden tu e kantuy

⁴ “Elaw ka etan ni eta-gey ni padi e hi Hilkih et amtaem hedin piga inemung idan guwalyad habyen ni pihhuh ni in-aliddan tutu-ud Tempol.

⁵ Ehel mun hi-gatu et idwat tu humman ni pihhuh idan kamampaptek ni meiyayyaggud di Tempol et ibeyad dad tangdan idan kamengingn-gunnun nunman.

⁶ Mahapul ni umtangdan idan karpenter, et yadda mapehek ni batu, ey umgatang idan keyew niya batun mahapul ni pengiyayyagudan ni Tempol.

⁷ Yadda porman ey mahapul ni limpiyuh ida et eleg mahapul ni ittuddek idan porman hu pihhuh ni daka ella tep limpiyuh nemnem idan kamanggunnu.”

⁸ Entanni ey kan Hilkiah nan Saphan e sekretarih ey “Himmak kud Tempol Apu Dios eya libluh ni neitudekan ni Tugun.” Et idwat tun Saphan et bidbiden tu.

⁹ Et lumaw hi Saphan etan ni patul et kantuy “Inladdan opisyal mu hu pihhuh ni Tempol et idinel dadda etan ni kamanggunnu niya kamampaptek idan meiyayyaggud di Tempol,

¹⁰ ey iyyadya hu libluh ni indawat Hilkiah ni hi-gak.” Et ibidbid tun nan patul.

¹¹ Dingngel nan Josiah etan imbidbid tun neitudek di diman ni libluh ey bini-ki tu balwasi tu ey kaumlelemyung.

¹² Et ehelen tun Hilkiah e padi, et hi Ahikam e u-ungngan Sapan, et hi Akbor e u-ungngan Mikaiah, et hi Sapan e sekretarih, et hi Asaiah e konsihal tu e kantuy

¹³ “Elaw kayud Tempol et makihummangan kayun APU DIOS e iehneng yuwak et yadda tutu- u eyad Judah et mahmahan yu meippanggep eyan libluh ni nehamak. Nanna-ud ni nemahhig bunget APU DIOS ni hi-gatsu tep eleg u-unnuden idelan aammed tayu eya neitudek di libluh ey anin ni hi-gatsu ey eleg tayu ipahding hu neitudek ni pehding tayu.”

14 Limmaw di Hilkiah, hi Ahikam, hi Akbor, hi Sapan e sekretarih et hi Asaiah e konsihal ni patul, et ida makihummangan etan ni biin prophet e hi Huldah e ahwan Sallum e u-ungngan Tikbah e inap-apun Harhas. Hi Sallum hu kamampaptek idan balwasid Tempol.

15 Inhel Huldah ni hi-gada e mambangngad idan patul et ehelen dan hi-gatu huyya: “Yu ehel etan ni nengitu-dak ni hi-gayu eya inhel ni AP-APU e Dios tayun helag Israel. Kantuy

16 ‘Bahbahen ku eya bebley, anin idan bimme-bley. Humman hu inhel kun neitudek etan di liblul ni binidbid yu.

17 Tep inwalleng da-ak ni hi-gada et ienappitan dadada edum ni dios. Et mukun nemahhig hu bunget kun hi-gada tep yadda humman ni daka pehpehding. Makulug et eleg meellubyag eya nemahhig ni bunget kuddan tutu-ud Jerusalem.

18 Nem heninnuy hu e-helek ni patul yu: Hi-gak e AP-APU e Dios ni helag Israel ey peamtak ni hi-gam hu meippanggep ni neitudek di liblul:

19 Gapu tep nantuttuyyu ka et mampekum-babah kan hi-gak e DIOS e bini-kim hu balwasim, et numngih ka eman ni nangngelam ni inhel kun neitudek di liblul ni pehding kun Jerusalem niyadda bimmebley, e iddutak ida et meendi silbida, ey dingngel ku muka pampehemhem-mekin hi-gak.

20 Et humman hu, eggak pay ni peelli pemahbah kun Jerusalem ingganah mettey ka. Melinggep ali kettayyam niya meiyayyaggud kan meikkullung, ey hannak impaeli huyyan meipahding. Tep eleg muli ang-anga hu pemahba-

hak ni bebley yu.' "

Nambanggad ida humman ni intu-dak Josiah et ehelen dan hi-gatu hu inhel etan ni prophet ni bii.

23

¹ Entanni ey impaeyag Josiah emin ida aapud Judah niyad Jerusalem,

² et ikuyug tuddad Tempol. Inaygan tudda dama padi, yadda prophets et yadda tutu-u, kedangyan niya newetwet. Et eleten tun bid-biden ni hi-gada etan libluh ni nehamak di Tempol ni neitudekan ni nekitbalan APU DIOS ni hi-gada.

³ An immehneng hi Josiah di dagsin tukud ni Tempol, et isapatah tu e peka-u-unnudun tu law hi APU DIOS niya ippahding tun emin ida tugun ni neitudek di libluh. Ey emin ida etan tuu ey insapatah da dama e u-unnudun da humman ni nekitbalan APU DIOS ni hi-gada.

⁴ Et iolden Josiah etan ni eta-gey ni padi e hi Hilkihah, yadda padin kaumbaddang ni hi-gatu, yadda guwalya etan di kahehgepid Tempol e e-kalen dan emin ida kameussal ni kapandeyyawin Baal, ya etan biin dios e hi Asherah et yadda wadad kabunyan. Et giheben etan ni patul ida humman ni emin etan di a-allaw ni bebley e neihnap di Nedeklan e Kidron et palaw tu hu dep-ul di Bethel.

⁵ Ingkal tudda padin pinutuk idan neitu-nudan tun patul ni Judah, tep nan-enappit idan kagih-heban bangbanglu etan di kapan-appisin beken ni makulug ni dios idad bebley di Judah anin

ni Jerusalem. Nan-appit ida pay ni kagihheban bangbanglun Baal, ya aggew niya bulan, yadda bittuwen niyadda emin ni wadad kabunyan.

⁶ Ingal tu pay di Tempol hu tukud ni kapenginnemnemin etan ni biin dios e hi Asherah, et ilaw tud a-allaw ni Jerusalem etan di Nedeklan e Kidron. Et giheben tu et guduen tu ingganah ni nambalin ni dep-ul et pan-iwehit tud kulung.

⁷ Binahbah tu baley ni kakeihha-adiddan lakin daka pebeyyad annel dad Tempol. Yadman daman baley hu kapan-ebbelliddan biin luput ni kameussal ni daka pandeyyawin Asherah.

⁸ Binahbah tun emin hu daka pan-appisin beken ni makulug ni dios e daka panggihhebin bangbanglu meippalpud Geba ingganah di Beer-sheba. Binahbah tu dama hu daka pandeyyawin beken ni makulug ni dios di eheb Joshua e gubernor ni Jerusalem. Humman ni kapandeyyawin ey wadad winillin eheb ni Jerusalem. Ey in-ali tud Jerusalem etan ida padin APU DIOS ni nambebley di edum ni bebley di Judah.

⁹ Yadda etan padin nan-appit di kapandeyyawin beken ni makulug ni dios, ey eleg dan hekey iebulut ni man-appit di altar APU DIOS di Tempol, nem nekikan idan sinapay ni eleg meha-adan ni pampelbag ni neidwat idan edum dan padi.

¹⁰ Binahbah mewan Josiah hu pan-appitan e negadanan ni Topet di Nedeklan e Ben Hinnom et endi an pengi-appitan idan tutu-un, u-ungnga dan laki winu bii, etan ni dios da e hi Molek.

¹¹ Ingkal tu mewan ida i-ingnegh ni kebayyu etan di kahehgepid Tempol APU DIOS e in-eng-eng idelan patul di Judah ni aggew. Giniheb tudda pay hu kalesah ni inusal dan nandayaw ni aggew. Neiha-ad ida humman di neihnup di kapanha-adin Nathan Melek e opisyal ni kamampaptek di dallin ni Tempol.

¹² Binahbah tu mewan etan kapandeyyawin inha-ad idelan patul ni Judah di atep ni baley ni patul di petek ni kuwaltuh lan Ahas e patul. Binahbah tu mewan ida kapan-appisin kinapya lan Manasseh e patul etan di dewwan dallin ni Tempol APU DIOS. Binukli tudda humman ni pan-appitan et tu ibbeng etan di Nedeklan e Kidron.

¹³ Binahbah tu mewan ida impekappa lan Solomon e patul etan di appit ni kasimmilin aggew di Jerusalem et yad pinigging ni Duntug e Olibah e daka pan-appisin kamengippeguhun dios e hi Astoret e biin dios ni Sidon, hi Keman e dios ni Moab et hi Molek e dios ni Ammon.

¹⁴ Binahbah tu mewan ida tukud ni daka penginnemnemin biin dios e hi Asherah. Ey nan-iwehit tu genit idan netey ni tuudman.

¹⁵ Binahbah tu mewan etan daka pan-appisi niya daka pandeyyawid Bethel e kinapya lan Jeroboam e patul e u-unggan Nebat e nengipappangnguluddan tuud Israel ni manliwwat. Ginudu tudda humman ingganah ni nambalin idan dep-ul ey giniheb tudda hu tukud Asherah.

¹⁶ Entanni ey inang-ang Josiah ida kulung etan di duntug diman, et peku-ku tudda genit et giheben tu etan di pan-appitan diman Bethel, et mepappeg usal nunman ni pan-appitan. Huyya

inamnuan ni inhel APU DIOS ni inebig lan prophet tu.

Entanniy inang-ang mewan Josiah hu hakey ni kulung,

¹⁷ et mahmahan tu e kantuy “Hipa kan kulung ni dimmun?” Kan idan tuud Bethel ey “Humman hu kulung eman lan prophet ni nalpud Judah ni nengabig eyan impahding mun nunya meip-panggep eyan pan-appitan di deya e Bethel.”

¹⁸ Kan Josiah ey, “Diman humman ni kulung. Entan tu ebkal hu genit diman.”

Et eleg da kihalen hu genit diman anin idan genit idan prophet ni nalpud Samaria.

¹⁹ Impahding Josiah hu henin impahding tud Bethel e binahbah tudda kapandeyyawin beken ni makulug ni dios ni kinapyadda lan patul di Israel di Samaria e himmulun ni nemahhig ni bunget APU DIOS.

²⁰ Pintey tudda hu papadiddan beken ni makulug ni dios etan di pan-appitan ni nan-enappitan da. Nanggiheb tu genit ni tuudman, ma-lat mepappeg hu usal idan nunman ni pan-appitan et mambanggad di Jerusalem.

Ya nampiyestahan di Josiah ni penginnemne-man dan Nelabahan ni Anghel APU DIOS

²¹ In-olden Josiah e mampiyestah ida tutu-un penginnemne-man dan Nelabahan ni Anghel APU DIOS e Passover tep neitudek etan di libluh ni Tugun ni himmak da.

²² Humman ni Piyestah ni Nelabahan ni Anghel APU DIOS ey eleg maipahding neipalpu

eman ni nan-ap-apuan idan huwet niya patul di Israel et yad Judah.

²³ Neipahding huyyan Piyestah di Jerusalem eman ni meikkahampulut walun toon ni nampatulan Josiah.

Yadda etan edum ni kayyaggud ni impahding Josiah

²⁴ Ey gapu tep pinhed Josiah ni meu-unnud etan ida neitudek ni tugun etan di libluh ni himmak nan Hilkiah e eta-gey ni padid Tempol, ey ingkal tud Jerusalem et yaddad bebley di Judah emin ida hu kaman-ennap niya kamam-magguway. Nan-ekal tudda hu dios di baballey idan tutu-u, yadda i-inggeh idan dios niya emin etan daka ussalan mandeyyaw ni beken ni makulug ni dios.

²⁵ Endi hakey idan nemangulun hi-gatu winu neitu-nud ni hi-gatun nampatul hu henin hi-gatu e ingkahhakey tun nandayaw tun APU DIOS, ey neka-u-unnud tu hu Tugun Moses.

²⁶ Nem anin ni hanniman ey eleg ma-kal hu nemahhig ni bunget APU DIOS idan tutu-ud Judah ingganah nunya tep ya et-eteng ni liwat ni impahding lan Manasseh e patul.

²⁷ Et kan APU DIOS ey “Pehding kun Judah hu henin impahding kun Israel. Degyunen kudda tutu-ud Judah eyad bebley da, et palaw kuddad edawwin bebley, ey iwwalleng ku Jerusalem e pinilik ni bebley ku, ey iwwalleng ku Tempol ni kangkun pandeyyawan dan hi-gak.”

*Ya nepappegan ni nampatulan Josiah
(2 Chronicles 35:20–36:1)*

²⁸ Emin hu impahding Josiah e patul ey neitudek etan di Liblul idan Patul di Judah.

²⁹ Nunman ni nampatulun Josiah ey impangulun Neko e patul di Egypt hu dakel ni sindalu tu et mampalaw ida etan di Wangwang e Euphrates, et da baddangan hu patul di Assyria. Nandaddan dama hi Josiah et ipengulu tu sindalu tun an makiggubbat ni iEgypt, nem pintey Neko hi Josiah di Megiddo.

³⁰ Inlugan idan opisyal tu hu annel tud kalesah tu, et ibangngad dad Jerusalem et ikulung dad gungat idan patul. Et ihullul idan tuu hi Jehoahas e u-ungnga tun nampatul.

*Ya nampatulun Jehoahas di Judah
(2 Chronicles 36:2-4)*

³¹ Dewampulut tellu hu toon Jehoahas eman ni nampatulun tud Judah, et man-ap-apun tellun bulan di Jerusalem. Ya ngadan inetu e hi Hamutal e u-ungngan Jeremiah e iLibnah.

³² Nanliwat nan APU DIOS henin nan liwatan idelan aammed tu.

³³ Nepappeg hu nampatulun tu eman ni nampapan Neko e patul di Egypt ni hi-gatud Riblah di Hamat et ikelabut tudman ma-lat eleg man-ap-apud Jerusalem. Impambayad pay nunman ni patul ni Egypt hu Judah ni buwis ni tellun libu et epat ni gatut ni kiloh ni balituk.

³⁴ Entanni ey impambalin nan Neko hi Eliakim e u-ungngan Josiah ni mampatul di Judah. Et hullulan tu ngadan tun hi Jehoiakim. Inlaw nan Neko hi Jehoahas di Egypt et yadman neteyyan tu.

*Ya nampatulan Jehoiakim di Judah
(2 Chronicles 36:5-8)*

³⁵ Hi Jehoiakim e patul di Judah ey binuwisan tudda dama tutu-u, ngenamung etan di kabaelan dan beyyadan ma-lat wada pambeyyadda etan ni buwis ni kaibbagan patul ni Egypt.

³⁶ Dewampulut lima hu toon Jehoiakim nunman ni nampatulan tu. Nanha-ad di Jerusalem et man-ap-apun hampulut hakey ni toon. Ya ngadan inetu e hi Sebidah e u-ungngan Pedaiah di Rumah.

³⁷ Nanliwat hi Jehoiakim nan APU DIOS tep impahding tu hu liwat ni impenahding idan aammed tu.

24

¹ Nunman ni nampatulan Jehoiakim ey ginubat Nebukadnessar e patul di Babilon hu Judah. Nansukuh hi Jehoiakim et mambayad mewan ni buwis ni tellun toon et hantu ngehaya.

² Entanniy impaelin APU DIOS hu iBabilon, yadda iSyria, yadda iMoab niya iAmmon et bahbahren da Judah. Humman inamnuan ni inhel tu lan prophet tu meippanggep ni Judah.

³ Neipahding huyyaddan Judah tep in-olden APU DIOS e medegyun idad bebley da gapuh ni dakel ni liwat ni impenahding lan nan patul e hi Manasseh.

⁴ Nema-man nemateyan tun dakel ni tutu-un endi bahul da. Humman ni lawah ni peteg ni impahding lan Manasseh ey eleg liwwananen APU DIOS.

⁵⁻⁶ Netey hi Jehoiakim et maihullul hi Jehoiachin e u-ungngatun nampatul. Emin ida

impenahding Jehoiakim ey neitudek di Libluh idan Patul di Judah.

⁷ Eleg law mambanggad ni mekiggubbat hu patul ni Egypt et yadda sindalu tu, tep sinekup law ni patul di Babilon ida bebley ni sinekup la nin Egypt, meippalpu etan di kulukul di Egypt ingganah di Wangwang e Euphrates.

*Ya nampatulan Jehoiachin di Judah
(2 Chronicles 36:9-10)*

⁸ Hampulut walun toon nan Jehoiachin eman ni nampatulan tud Judah, et man-ap-apun tellun bulan ey nanha-ad di Jerusalem. Ya ngadan inetu ey hi Nehusta e u-ungngan Elnathan e iJerusalem.

⁹ Hi Jehoiachin ey henin ametu e nanliwat nan APU DIOS.

¹⁰ Nunman ni nampatulan tu ey ginubat idan ap-apun sindalun Babilon hu Jerusalem et lik-tuben da humman ni bebley.

¹¹ Entanni ey immali hi Nebukadnessar di Jerusalem,

¹² et mansukuh hi Jehoiachin e patul ni Israel, anin hi inetu, yadda u-ungnga tu, yadda ap-apun ni sindalu tu et yadda opisyal tuddad baley tun iBabilon.

Yan meikkewwalun toon ni nan-ap-apuan Nebukadnessar ey inlaw tud Babilon hi Jehoiachin et ikelabut tudman.

¹³ Ey inla tu emin ida nebalol ni wadad Tempol niyad baley ni patul et ilaw tud Babilon. Impeki-la tu emin ida balituk ni meussal etan di Tempol ni impekapyo lan Solomon e patul tep humman dedan inhel APU DIOS ni meippahding.

¹⁴ Ey inlaw tud Babilon hu hampulun libun tutu-ud Jerusalem. Humman ida ey lalakkin u-ungngan patul, yadda aap-apu, yadda nangketuled ni sindalu, yadda nelaing ni mangngunnu ey yadda kamampan-e-dih. Eleg tu peki-ladda hu nekawwetwet ni tutu-u et hi-gada natdaan etan di bebley.

¹⁵ Inlaw Nebukadnessar di Babilon hi Jehoiachin e patul, hi inetu, yadda ahwatu, yadda opisyal tu niyadda eta-gey saad tu ey kekeddangyan ni iJudah.

¹⁶ Impakilaw tud Babilon hu pitun libun kelalla-ingan ni sindalun na-let ni mekiggubbat ya hanlibun nelaing ni mangngunnu niya man-e-dih.

¹⁷ Entanni ey pinutuk Nebukadnessar ni mampatul di Judah hi Mataniah e agin ammed Jehoiachin et hullulan tu ngadan tun Sedekiah.

*Ya nampatulan Sedekiah di Judah
(2 Chronicles 36:11-12; Jeremiah 52:1-3a)*

¹⁸ Dewampulut hakey hu toon nan Sedekiah ni nampatulan tud Judah. Nanha-ad di Jerusalem et man-ap-apun hampulut hakey ni toon. Ya ngadan inetu ey Hamutal e u-ungngan Jeremiah e iLibnah.

¹⁹ Nanliwat hi Sedekiah nan APU DIOS henin eman lan patul e hi Jehoiakim.

²⁰ Et nemahhig hu bunget APU DIOS idan tutu-ud Jerusalem niyad Judah et palaw tuddad edum ni bebley.

*Ya nebabhahan ni Jerusalem
(2 Chronicles 36:13-21; Jeremiah 52:3b-11)*

Entanni ey nginhay Sedekiah hi Nebukadnessar e patul di Babilon.

25

¹ Yan eman ni meikkahampulun aggew ni meikkahampulun bulan ni meikkahyam ni toon ni nampatulan tu ey impangulun Nebukadnessar e patul di Babilon hu sindalu tu et da gubaten hu Jerusalem. Nangkampudda etan di a-allaw ni Jerusalem. Liniktub da Jerusalem et mengapyadan dellanen da etan di tuping ni luhud ni bebley ma-lat wada inna-nuddan umhegep.

² Et nemahhig hu bunget APU DIOS idan tutu-ud Jerusalem niyad Judah et palaw tuddad edum ni bebley.

³ Ya eman ni meikkahyam ni aggew ni meikkapat ni bulan nunman ni toon e endin hekey law kennen idan tutu-ud bebley,

⁴ ey binahbah law idan iBabilon etan luhud et hegepen da bebley. Liniktub da bebley, nem bimmesik idan emin hu sindalun Sedekiah ni hileng e indalan da etan di garden ni patul et idlan da etan di eheb ni nandammuan ni dewwan luhud et mamsik idan nampalaw idad appit ni Nedeklan e Jordan.

⁵ Nem pindug idan sindalun iBabilon hi Sedekiah et depapen da etan di Nandeklan e Jericho et hi-yanen idan sindalu tu.

⁶ Inlaw da hi Sedekiah nan Nebukadnessar e wadad Riblah, et bistigalen tudman et ehelen tu kastigu tu.

⁷ Yadman Riblah hu nemateyan daddan uungngan Sedekiah di hinangga tu ey tuka ang-ang-anga. Inukit da matetu et bangkilingen da et ilaw dad Babilon.

⁸ Yan eman ni meikkeppitun aggew ni meikkeliman bulan ni meikkepulut heyam ni toon ni nampatulan Nebukadnessar di Babilon, ey limmaw di Jerusalem hi Nebusaradan e ap-apun guwalyan patul,

⁹ et legaben tu hu Tempol, ya baley ni patul, yadda edum ni baley diman, niyadda baley idan eta-gey saad tud Jerusalem.

¹⁰ Ey binahbah idan sindalu tu etan tuping ni luhud nunman ni bebley.

¹¹ Inlaw Nebusaradan di Babilon ida edum ni tutu-un natdaan diman, anin idan sindalun neminhed ni mei-dum di sindalun iBabilon.

¹² Nem eleg tudda ikuyug hu edum ni nekawwetwet ma-lat hi-gada mengippaptek idan papayyew niyadda leguntan netaneman ni grapes.

¹³ Ey nambahbah idan iBabilon hu etta-teng ni giniling ni tukud ni Tempol, yadda kaliton ni wadadman, anin etan et-eteng ni giniling ni tangkih, et ilaw dan emin hu giniling di Babilon.

¹⁴ Impeki-la dadda banga, yadda pala, yadda kapandellukduk ni dep-ul, yadda kameussal di kengkeh et yadda giniling ni usal di Tempol.

¹⁵ Inladdan emin etan ida nekapyan balituk niya silber et yadda ekka-kut ni mahukung ni duyu et ya etan pengiggihheban ni insensoh.

¹⁶ Yadda etan giniling ni impekapyan lan Solomon e patul ni meussal di Tempol e humman

ida etan dewwan etta-teng ni tukud, yadda kaliton et ya etan et-eteng ni tangkih, ey mekkabbelat ida et eleg dadda ikiloh.

¹⁷ Nan-inggeh ida etan dewwan etta-teng ni tukud e handedwampulut pitun piyeh hu kasinagey da e wada pay hu giniling ni neihuup e han-e-pat et kagedwan piyeh hu kasinagey tu. Ya nanlinikweh idan nunya ey neal-alkusan ni pomegranate e nekapyan giniling.

¹⁸ Yadda edum ni balud ni ingkuyug Nebusaradan di Babilon ey hi Seraiah e eta-gey ni padi, hi Sephaniah e neihayned ni hi-gatu, et yadda tellun opisyal tud Tempol.

¹⁹ Yadda ingkuyug tun nalpud Jerusalem ey hakey ni ap-apun sindalu, ya liman etan idan konsihal ni patul, ya etan opisyal ni neihayned di ap-apun sindalu, ya sekretarih tu niyadda nanem ni tuu.

²⁰ Inlaw Nebusaradan idad kad-an Nebukadnessar e patul di Babilon di Riblah,

²¹ et papetey idan patul diman.

Humman hu neipahding e neilaw ida iJudah di edum ni bebley.

²² Nambalin nan Nebukadnessar ni governor di Judah hi Gedaliah e u-ungngan Ahikam e inapapun Sapan et hi-gatu mengipaptek idan tuun nehi-yan di Judah ni eleg mailaw di Babilon.

²³ Dingngel idan eleg mansukuh ni ap-apun sindalu et yadda tuu, humman ni neipahding et mei-dum idan Gedaliah di Mispah. Hi Ismael e u-ungngan Nethaniah, hi Johanan e u-ungngan Kareah, hi Seraiah e u-ungngan Tanhumet e

iNetopah et hi Jaasaniah e iMaakah et yadda sindalu da.

²⁴ Kan Gedaliah ni hi-gaday “E-helek ni hi-gayu e entan takut idan opisyal ni Babilon et kayyaggud kaya meippahding ni hi-gayu.”

²⁵ Nem yan meikkeppitun bulan nunman ni toon, limmaw di Mispah hi Ismael e u-ungngan Nethaniah e inap-apun Elishama e helag ni patul e kadwa tudda hu hampulun tuu tu et pateyen da hi Gedaliah anin idan iJudah et ya iBabilon ni wadadman ni edum tu.

²⁶ Et bumsik idan emin hu natdaan ni iJudah ni kekeddangyan et ya nangkewetwet et yadda ap-apun sindalu et lumaw idad Egypt tep simmakut idan iBabilon.

*Imbukyat da hi Jehoiachin e neikelabut
(Jeremiah 52:31-34)*

²⁷ Ya eman ni meikkadwampulut pitun aggew ni meikkahampulut pitun toon ni neikelabutan Jehoiachin ey nunman ni toon hu nampatulanan Ebil Merodak di Babilon.

Kabbabbal nan hi Jehoiachin e patul di Judah ni neikelabut et ibukyat tu.

²⁸ Ey gapu tep kabbabbal hi Ebil Merodak nan Jehoiachin, ey indawtan tun eta-gey ni saad e kamedeyyaw ey eta-ta-gey nem yadda etan edum ni patul ni neilaw damadman Babilon.

²⁹⁻³⁰ In-abulut tun mehullulan etan imbalwasin Jehoiachin ni balwasin balud niya in-abulut tun mekikkikkan ni hi-gatun kewa-wa-wa ingganah ni neteyyan tu. Ey tu pay kaiddawsin iggatang tud mahapul tun kewa-wa-wa.

cvi

Ya ehel apu Dios
Kallahan, Keley-i: Ya ehel apu Dios Bible

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Antipolo Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

3593303a-80c2-56e4-90b2-f4bfea2fd2a6